

Tuncər Cücənoğlu

**QADIN
SIĞINACAĞI**

/2 hissəli müasir tragediya/

Dostum Günər Ərdəmirə...

Azərbaycan dilinə tərcümə edən:

ELVİN NURİ

İSTANBUL – 2010

İştirak edirlər:

DUDU QADIN – 75-80 yaşlarında, Çorumlu, gəlini tərəfindən döyülüb, evdən qovulmuş bir qadın.

FİDAN – 17 yaşında, Güllünün qızı, liseyin sonuncu kurs tələbəsi, atasını çox istəyir, lakin anasını tək qoymamaq üçün onunla birgə evdən qaçıb.

DƏNİZ – 20 yaşında, Adanalıdır, orta məktəbi bitirib, olduqca gözəldir. İstanbulun şəhərtrafi qəsəbəsində yaşayan ailəsinin təzyiqlərindən xilas olmaq üçün yollar fikirləşib, qısa müddət şirniyyat evlərində, küçələrdə fahişəlik edib, sonra bura sığınib. Kurslara göndərilib, işə qoyulub.

CƏZAYİR – 35 yaşında, Ərzurumlu. Əri istəyib ki, başını bağlasın (hicablansın), qarşı çıxıb, bura sığınib. Yuxuları kabusdur, qarabasmadır. Hər gecə daşqalaq olunur, qorxu, tələş içində oyanır, uzun müddət təsirindən çıxıb bilmir.

GÜLLÜ – 38 yaşında, Ordulu. İbtidai sinifi bitirib. Əri “Nataşalarla” başını qatdığı üçün Ordudan qaçıb, bura gəlib. Özü ilə ancaq Fidanı gətirib. Çünki atası dörd uşaqdan ən çox Fidanı istəyir.

İZMİRLİ – 35 yaşında, adı Yetərdir. Əri əyyaş və qumarbaz bir sürücüdür. İstanbulda şəhərtrafi qəsəbədə yaşayırlar. Əvvəlcə, döyülməkdən bezib və İzmirə, ailəsinin yanına qayıdıb. Çoxluq olduğunu üçün, yerləşə bilmədiyinə görə, geri qayıdıb. Təzədən narahatlıq başlayan kimi, ərinin evə gəlib-gedən dostu ilə evdən qaçıb. Lakin qaçdığı kişi də İzmirlini döyüb, vurub-əzişdirib. Bir müddət sonra da fahişəxanaya satmaq istəyəndə, təzədən evə qayıdıb. Ərinin özünü idarə edə bilməməsi çoxaldıqca, davam etdikcə, dözə bilməyib, sığınacağa qaçıb.

ZEYNƏB – 40 yaşında. İstanbullu. Qadın Sığınacağı Evinin rəhbəridir. Universitet məzunudur. Ailəlidir, 1 övladı var. Əri ilə problemləri var.

SERAP – 25 yaşında, Ankaralı. Psixoloq. Sığınacaqda işləyir. Subaydır. Yüksək təhsil görüb. Bir yerdə olduğu bir gənc var. Ailə quracaqlar, amma problemləri həll edə bilmirlər. Ən böyük problemləri də cavan oğlanın əsgərliyidir.

CƏMİYYƏTÇİ NAZAN – 40 yaşında, İstanbullu. Bərli-bəzakli. Evində xoşbəxt deyil. Özünü xeyriyyə işlərinə həsr edib.

DİYARBƏKİRLİ – 17 yaşında. Ona “Diyarbəkirli” deyirlər, amma əsil adı Zilfodur.

XATUN – 50 yaşında, Zilfonun anası. Adət-ənənə (törə) həqiqətini çarəsizcəsinə qəbul edib.

SƏHNƏ TƏRTİBATI : *Qadın Sığınma Evinin solonu. Amerika mətbəxi. Salonda bir yemək masası, ucuz kreslo dəsti, divarlarda klassik oxşarlar, küçəyə baxan bir pəncərə, divardan asılan televizor, sadə bir musiqi dəsti. Çölə və yataq otağı kimi istifadə olunan otağa açılan qapılar. Son səhnədə içəri görünə biləcək tualetə (vanna otağına) açılan qapı. Yan tərəfdə lazım olanda, istifadə olunacaq psixoloq otağı üçün bir sahə.*

MƏKAN : İstanbul

MÖVSÜM : Payız

ZAMAN : Bizim günlər

PROLOQ

(Pərdə bağlıdır. Silah səsləri və qışqırıqlar eşidilir. Diyarbəkirlə qorxu içində qaçır. Tamaşaçıların qarşısından əks tərəfə qaçaraq, gözdən itir.)

BİRİNCİ HİSSƏ

(Otağın qapısı açılır. Dudu içəridən çıxır. Gecə paltarındadır (pijamada). Qapını örtür. Səssizcə, axsayaraq yeriyir və televizoru yandırır. Cihaz işləmir. Söndürür və tualetə gedir. Fidan otaqdan çıxır, qapını səssizcə örtür. Əynində sviter var. Tez televizoru yandırır. İşləmədiyini görəndə, söndürür. Pəncərənin qarşısına keçir. Ayaq üstə çölə baxanda, cib telefonu çalır.)

FİDAN. *(Zəng vuranın kim olduğuna baxır. Həyəcanlanaraq açır. Zəif səslə)* Alo! Hə. Heç kim yoxdur. Salondayam. Təzə durmuşam. Eşidirəm... *(Duyğulanır. Ağlayan kimi olur.)* Yaxşı... Olar. *(Sevinir)* Doğrudan? Nə vaxt?

(Dudu qadın gəlir. Maraqla danışıqları anlamağa çalışır.)

FİDAN. Oldu. Gələcəyəm. Yaxşı. Bir azdan hamı oyanacaq. Zəng eləmə, mesaj göndər. Heç kim başa düşməsin. Olar. *(Dudunu görür)* Yaxşı. Başa düşdüm... Hə, olar. Mən də... *(Telefonu söndürür)* Sabahın xeyir, Dudu xala.

DUDU. Sabahın xeyir, Fidan. Kiminlə danışdırdın?

FİDAN. Kolləcdən bir dostumla.

DUDU. *(Şübhəli)* Nə deyir?

FİDAN. *(Özünü itirir)* Heç...

DUDU. Necə yəni, heç?.. Nə isə danışdınız.

FİDAN. Havadan-sudan. Deyir, qeydiyyat işin necə oldu? *(Söhbəti dəyişir)*

Dudu xala, televizor işləmədi.

DUDU. Hə, bəlkə də, işıqlar sönüb.

(Fidan işıq düyməsinə basır, solan işıqlanır.)

DUDU. Dedim ki, mərkəzdə sönüb, dünən gecə işləyirdi. *(Birdən)* Səhv bir şey eləmə.

FİDAN. Başa düşmədim.

DUDU. Bax, bura İstanbuldur. Ordu kimi deyil.

FİDAN. Bunları niyə deyirsən ki?

DUDU. Ananı pərişan eləmə.

FİDAN. Pərişan edəsi heç nə yoxdur. Onsuz da neyləyə bilərəm ki?

DUDU. Gözəl qızsan. Buranın kişiləri sizinkilər kimi deyil.

FİDAN. Bura bağlanmışıq. Guya kimisə görürəm ki?!

DUDU. Hər gün çörək, qəzet almağa gedirsən. Marketdə çoxlu cavan oğlanlar var, səni aldadarlar.

FİDAN. Heç kim məni aldada bilməz, Dudu xala.

DUDU. Aldadarlar. Buranın kişiləri aldatmağın yollarını bilirlər. Hərəsi bir dənə şeytandır. O oğlan sənə ovlanası quş kimi baxdırdı.

FİDAN. Hansı?

DUDU. Marketdəki. Qara-qura şey idi. Gözümdən yayına bilməz. Gülüşürdünüz. Pıçahapıç nəsə danışdırdınız. Elə bilirsən, görməmişəm?!

FİDAN. Haralı olduğumu soruşdu, dedim ki, orduluyam. Başqa da heç nə soruşmadı.

DUDU. Bax, bunlar işə belə başlayırlar. Sonra demə ki, mənə demişdi.

FİDAN. O da Samsunludur. "Həmyerliyik" dedi. Bax, bu qədər danışdıq. Anama bunlar haqda danışma, səhv başa düşər.

DUDU. Niyə danışım ki?!

FİDAN. Mən nə bilim. Marketdəki uşaqdan zaddan danışma. Zəng də gəldi, desən, sorğu-sual edəcək. Oldumu, Dudu xala?

DUDU. Bilsəm də demərəm. Mənə hər şeyi danışa bilərsən, sirr saxlaya bilirəm.

FİDAN. Sirrim yoxdur.

DUDU. Onda niyə həyəcanlanırsan?

FİDAN. Qorxuram ki, anam səhv başa düşər. Başa düşürsən?

DUDU. Hə.

FİDAN. (*Əməlli-başlı sakitləşir*) Atam da çox pərişan olar. Hələ onu incitməyi, heç istəmirəm.

DUDU. Yəni anan pərişan olsun.

FİDAN. Anam da pərişan olmasın. Amma atam heç pərişan olmasın.

DUDU. Atan hardan eşidəcək?!

FİDAN. Yəni birdən eşitsə... Səhvimdən pərişan olar. Çox pis olar. Məni o qədər istəyir ki... Neçə dəfə mən yatanda, görmüşəm ki, gəlib məni üzümə

tamaşa edir. Həmişə gecə boyu hərdənbir gəlirdi. Gedib, təzədən gəlirdi.
DUDU. Səni istəsəydi, heç sizi bu vəziyyətə salardı?! Elin özgə fahişələri ilə alt-üst olardı?

FİDAN. O iş başqa cürdür. Səhv olan təkçə atam deyildi.

DUDU. Ananı xəbərdar etməliydin.

FİDAN. Neçə dəfə dedim. Anam heç mənim sözümə qulaq asardı? Atam mələk kimidir, Dudu xala. O bərli-bəzəkli arvadlar, bir də anamın deyingən sifəti... Oraları qarışdırma, Dudu xala. *(Sözü dəyişdirir)* İndi hamı oyanacaq. Neçə dənə çörək alınmalıdır?

DUDU. *(Mətbəxə keçib, baxır)* Dörd dənə bəsdir. Ya da beş olsun.

FİDAN. Başqa nəşə istəyirsən? Qəzətdən başqa?

DUDU. Yox.

(Fidan əyninə paltosunu geyinir. Başına yaylıq örtür. Dəftəri götürür.)

DUDU. Amma dəftərə tarix yazmaq yadından çıxmasın. Sonra qarışıqlıq olur.

FİDAN. Yadımdan çıxmaz. *(Gedir)*

(Dudu başını iki tərəfə yelləyərkən, mətbəxə keçir. Çay susunu qoyur. Ocağı yandırır, televizoru təzədən yandırır. İşləmir, söndürür. Yavaş addımlarla gedib, masanın tozunu alır. Sayaraq, boşqabları, çəngəlləri sakitcə süfrəyə qoyur.)

DƏNİZ. *(İçəridən gəlir. Gecə paltarındadır. Əlində paltarları var. Televizoru yandırır. Paltarlarını kreslonun üstünə qoyur. Tələsir)* Sabahın xeyir, Dudu xala.

DUDU. Sabahın xeyir, gecəqondu gözəli. Yenə də Günəş kimi doğdun. Televizor xarab olub. Necəsən, əzizim, Dənizim?

DƏNİZ. *(Televizoru söndürərək)* Yaxşıyam, Dudu xala. Nə vaxt durmusan?

DUDU. Bir az əvvəl.

DƏNİZ. *(Vanna otağına keçərkən)* Kaş ki, məni də oyadaydın.

DUDU. Qıymadım.

DƏNİZ. *(İçəridən)* Bu gün tez getməliyəm.

DUDU. Onsuz da indi oyadacaqdım.

DƏNİZ. *(Üzünü quruluyaraq, sürətlə gəlir)* Şeflər bu gün iclas edəcəklər. Tez-tez gözlərinə görünməliyəm. Elə deyilmi, Dudu xala?

DUDU. Düzdür. Gözdən iraq, könüldən uzaq. Nə qədər görünsən, o qədər yaxşıdır.

DƏNİZ. *(Bir tərəfdən də makiyaj edir)* Hələ üstəlik, bu gün maaş günüdür. İlk maaşımı alacağam. Yəni gecə tortumu da yeyəcəksiniz.

DUDU. İnşallah, qızım.

DƏNİZ. Səncə, nə qədər verərlər, görəsən?

DUDU. Məlum deyil?

DƏNİZ. Müdir xanım “soruşmayaq, ayıb olar” dedi. Mən də soruşmadım. Allah eləsin, yaxşı aylıq versinlər. Mən yenə də şefə dedim. Dedim ki, “iki dost ev tuturuq”. Soruşdu ki, kirayə nə qədərdir? Dedim, bir az fikirləşdi.

DUDU. İş kirayə ilə bitmir ki. Yemə, içmə. Yol.

DƏNİZ. Ev iş yerinə yaxındır. Gəzəcəyəm. Amma dediyin kimi, yemə, içmə, geyin, keçin. *(Geyinməyə başlayıb)* Hamısı puldur, xala.

DUDU. *(Hazırladığı səhər yeməyi boşqabını qarşına qoyur)* O siqareti də tərgitsən... Qızım, o da xərcdir də...

DƏNİZ. Hələ bu işlərimi yoluna qoyum, söz verirəm ki, tərgidəcəyəm.

DUDU. Tərgit, tərgit. İndi gəncsən, hiss eləmirsən, amma sonra çox fəsadını görəcəksən. İllərdir ki, atmışam, amma hələ də öskürürəm. *(Doldurduğu çay stəkanını masaya qoyaraq)* Gəl, di çayını soyutma.

DƏNİZ. *(Bir tərəfdən səhər yeməyini yeyir, bir tərəfdən də hazırlaşır)* Dudu xala, bu yaxşılıqlarını necə unuda bilərəm? Bircə səhər belə, məni doyurmamış yola salmamısan. Kursu da gedəndə, işə də gedəndə... Canım xalam mənim... *(Dudunu qucaqlayıb öpür)* Sən bir dənəsən.

DUDU. Sən get bunu bizim andır gəlinə de.

DƏNİZ. Deyərəm, Dudu xala.

DUDU. Evin xidmətçisi kimi idim. Səhər tezdən durub, uşaqların və oğlumun səhər yeməyini hazırlayırdım. Hamısını geyindirib, keçindirib, əzizləyib, məktəbə yola salardım. O axmaq oğlum da işə gedirdi. Evdə hər şeyi mən eləyirdim. O boyda evin pal-paltarı... Belim tutmurdu. Tapdığım yerdə yığılıb yatardım. Əvəzində nə istəyirdim ki? Bir qab şorba. Onu da çox gördü. Gəlin gəlin deyildi ki... Günortaya qədər qıçını-qolunu uzadıb, yaylanıb yatırdı. Bir-iki dəfə məsləhət verdim deyə, üsyan elədi. Günahım nədir? Demişəm ki, “tez oyananın bərəkəti çox olar”. Xətrinə dəyib. Məni əvvəlcədən qətiyyənlə istəməyib. Bircə gün belə, demədi ki, ana, sağ ol. Kaş ki, deməz olaydım, dilim quruyaydı. Axırda da, budur, döyüb, küçəyə atdı.

DƏNİZ. Xala, yenə də əsil günahkar o deyil.

DUDU. Oğlumdur?

DƏNİZ. Hə. Sənə sahib çıxmalıydı.

DUDU. Sən Allah, güldürmə məni.

DƏNİZ. Babam deyirdi ki, "son söz kişininidir". Oğlun arvadına mane ola bilərdi.

DUDU. Ola bilməzdi. Çünki o, oğraşın biridir. Həmişə o qancığın əlinin içində saxlayırdı. Bircə gün belə, bizim oğraşa bir stəkan da olsun, çay verməyib. Onsuz da versəydi də, bizimki mənə o saat him-cim edib, hər şeyi məndən istəyirdi. (*Oğlunu yamsılayır*) Mənim balacam yorulmasın, ana, uşaqlar onu əldən salır". Balacam da gəlidir, ha... Elə bir qadındır ki, mümkün olsa, öz yerinə istəyərdi ki, mən doğum. Onsuz da ilk üç il hamilə qalmaq ki, formam pozulur.

DƏNİZ. Yəni heç yemək-zad bişirmirdi?

DUDU. (*Gülümsəyərək*) Aradabir bişirirdi, əşşi. Bir dəfə toyuq bişirmişdi. İçi təmizlənməmiş toyuğu necə var, elə də qoymuşdu fitli qazana. Təbii ki, toyuq bişəndə, içindəki bütün içalat hamısı qazanın dibinə boşalmışdı. Əvvəlcə, bir boşqab bizim oğraşın qabağına qoydu. Bizimki bir iştahla yeyirdi ki... Amma acı dərman içən kimi... Bir tərəfdən də gəlinə "əllərin var olsun, əzizim" deyirdi. Bir azca dadına baxdım. O nə dadar?! Zəhər! Ağzımdan püskürtdüm, yoxsa, zəhərlənəcəkdim. O saat oğraşın da qabağından boşqabı götürdüm. Qızım, sən bu toyuğun içalatını təmizləməmişən?, deyib soruşdum. Səncə qayıdıb nə dedi, "təmizlənilib deyə, təmizlənməmişəm".

DƏNİZ. (*Qəhqəhələrlə gülür*) Nə gözəl parodiya edirsən, Dudu xala. Sən aktrisa olmalıydın.

DUDU. (*Xoşuna gəlib*) Qızım, mən öyrəşmişəm. Ömrümüz gəlin üçün oynamaqla keçib. Mənə ən çox pis təsir edən, bilirsən, nə oldu?

DƏNİZ. Nə oldu, xala?

DUDU. Gəlin məni döyüb, küçəyə atanda, bizim oğraş məni gəlib tapdı. Onsuz da küçənin başında işdən qayıtmağın gözləyirdim. Yəni gəlib məni aparmağın. Başqa gedəsi yerim var idi ki? Ağlaşan sifətlə yaxınlaşdı mənə. Dedi, "gəl, gedək evə, ana" Nazlanıb, dedim ki, getməyəm. Onsuz da bir az naz edib, evə qayıdacaqdım. Dedim ki, "döyüldüyüm evə bir də getməyəm!" Nə desə, yaxşıdır?! Ana, əzizimin qolunu sarımsıq, iş-güclə məşğul ola bilmir, buna görə də uşaq-muşaq, hamımız səfil olmuşuq. Dur

gedək, evin səliqəsi təzədən düzəlsin.” Allahın bildiyini qulundan niyə gizlədim ki. Yazığım gəldi... Elə bildim ki, yıxılıb. Yəni elə bildim ki, qolu buna görə ağrıyır. Əslində, ona yazığım gəlməz, amma yenə də yazığım gəldi. Əsas uşaqlara yazığım gəldi. “Nə oldu? Hardan yıxılıb?” deyər soruşdum. Nə desə, yaxşıdır?! Sənə vuranda, qolu burxulub. Bizə yazığın gəlsin, evə gəl. Ortaq pis gündədir.” Özün fikirləş, qızım, hələ də məni döyən arvadına yazığı gəlir. Özü də məni vuran, döyən əlinin burxulmağına yazığı gəlir. Heç mənim göyərmiş gözümü, qan tutan qollarımı görmür. Bundan o tərəfə dözə bilmədim, “rədd ol, get!” dedim. Sonra da üzünə tüpürdüm.

DƏNİZ. Əcəb eləmişən! Oh!

DUDU. Üzümü çevirib, uzaqlaşdım. Sonra da bax, bura sığındım.

DƏNİZ. Belə övlad olmaz olsun. Betər olsun!

DUDU. *(Yenə də oğluna qıya bilmir)* Bəd dua eləmə. Edirsənsə, gəlinə elə.

DƏNİZ. Əlləri qırılsın, inşallah! Allaha dua edirəm ki, mənə sənə kimi bir qayınana versin, inşallah! Bax, bunu ürəkdən dedim, Dudu xala.

DUDU. Allah ürəyinə görə versin, qızım.

DƏNİZ. İçimdən keçən budur. *(Zarafat edirmiş kimi)* Xala, subay oğlun yoxdur? Bu dəqiqə gedərəm ona.

DUDU. Mənimkilərin hamısı qız oldu. Hamısı da tez öldülər. Elə bil, bir pox (zibil) var imiş kimi o bir tərəfə getdilər. Aralarında bircə bu oğraş yaşadı. Bizim rəhmətliklə bunu yağ-bal içində böyütdük. Bəlkə də, elə buna görə belə olub.

DƏNİZ. Xala, sənənin hekayən mənimkindən də kədərliymiş.

DUDU. Hamısını danışsam, televizorlar üçün serial olar. Hələ nələr olmadı ki?! Heç soruşmursan ki, bu ayağın niyə axsayır? İndi soruş. Soruş da...

DƏNİZ. Niyə? *(Saatına baxır)* Amma tez danış.

DUDU. *(Ləzzətlə danışır)* Onlar evlənəndə, iki mərtəbəli taxta evdə qalırdıq. Yamaq-yamaq ev idi. Pilləkanlı. Bir gün yuxarıdan aşağı düşürük, birdən bu andıra qalmış gəlin üstümə yıxıldı. Haray-həşirlə yuvarlanıb, aşağı düşdüm. *(Ayağını göstərir)* İki yerdən qırılıb. Qırıqçılar, çıxıqçılar... Əlimdə-ovcumda olanı da sağa-sola xərclədik. Nəyə yarayır ki, bax, belə qaldım.

DƏNİZ. Nə olsun, bunun gəlinlə nə əlaqəsi var?!

DUDU. Sən də əməlli-başlı sadələvsən, e, qızım. Ayağı sürüşübmiş kimi edib, məni aşağı tulladı.

DƏNİZ. *(İnanmayıb)* Yəni bu qədər də olmaz.

DUDU. Ayağı sürüşübsə, niyə mənimlə birlikdə yıxılmadı? Bax, bunu yaxşı-yaxşı fikirləş. Fikirləş, fikirləş. Bir əli ilə surahıdan tutub, o biri əli ilə məni itələdi. O mənzərə hələ də gözümün qabağındadır.

DƏNİZ. *(Ayağa qalxır)* Nə isə, xala. Mən gecikməyim. Yenə danışarsan. Səndən doymaq olmaz. Yaxşı, hələlik.

DUDU. Hələ nələr var, nələr... Bir gün danışaram. Çəşarsan.

DƏNİZ. Oldu, xala.

DUDU. Allah yolunu açıq eləsin.

DƏNİZ. Amin! Şefimə də insaf versin ki, yaxşı aylıq alım.

DUDU. İnşallah, qızım!

DƏNİZ. Mənim üçün dua elə.

DUDU. Eləyəyəm. Gülə-gülə, qızım.

(Dəniz başını iki tərəfə yelləyərkən, çıxıb gedir. Dudu bir tərəfdən arxasınca dua edərkən, digər tərəfdən boşqabları süfrəyə yerləşdirir. Hazırladığı yeməkləri də... Qapının zəngi üç dəfə "yad adam deyil" mənasında üç dəfə çalınır. Dudu qapını açır. Gələn Fidandır.)

DUDU. Niyə belə gec gəldin?

FİDAN. Qəzetləri bağlamalarından çıxartmaq uzun çəkdi. Həm də sobadan gələn isti çörəkləri gözlədim. Bax, Dudu xala, ordakı televizor işləyir. *(Əlindəki materialı qoyur, təzədən televizoru yandırır. Yenə işləmir.)* Bu xarab olub.

DUDU. Amma dünən gecə baxmışıq.

FİDAN. Deməli, xarab olub.

DUDU. Ay aman! Day denən serialın ikisinə də qaçırdıq. Cavan oğlan orda idi?

FİDAN. *(Bilmirmiş kimi)* Hansı cavan oğlan?

DUDU. Samsunlu.

FİDAN. Orda idi.

DUDU. Sənə yenə söz atdı?

FİDAN. Dudu xala, bunu hardan çıxardırsan?!

DUDU. *(Çörəkləri çıxarır, toxunur)* Hə, di hamını oyandır. Soyumamış, isti-isti yesinlər.

FİDAN. *(Otağın qapısını açaraq içəri səslənir)* Sabahınız xeyir! Səhər yeməyi hazırdır.

GÜLLÜ. *(Daxil olur. Yenə də yuxuludur)* Sabahınız xeyir!

DUDU. Sabahın xeyir, qızım. Nə olub, yata bilməmişən?

GÜLLÜ. *(Zəif səslə)* Gözümü yummamışam. Cəzayir yenə yatmağa qoymadı. Gic kimiyəm.

DUDU. Başıma yorğanı keçirəndə, top da atsalar, oyanmaram.

GÜLLÜ. Xeyri yoxdur. Elə bil, çarpayı ilə, yorğanla dava edir. *(Televizoru yandırır)*

DUDU. Xarab olub.

GÜLLÜ. Niyə?

DUDU. Bilmirəm.

GÜLLÜ. *(Televizoru söndürür)* Nəysə, bu gün cəmiyyətçi gələcək. Düzətdirər.

DUDU. Allah tərəfi, hər şeyimizlə maraqlanır.

GÜLLÜ. Bizimkilərin ümidinə qalsaq, batdıq. Bələdiyyənin vecinədir? Yaxşı ki, bu Nazan xanım var.

İZMİRLİ. *(Daxil olur. Hərəkətli)* Sabahınız xeyir, dostlar!

GÜLLÜ. İzmirli, sabahın xeyir!

DUDU. Sabahın xeyir!

İZMİRLİ. Televizoru yandırmamısan.

DUDU. Xarab olub.

İZMİRLİ. Bu gün düzəltdirilməlidir. *(Masaya yaxınlaşır, hiss elətdirmədən, çörəyin ucundan qopardır)* Yenə nələr hazırlamısan, xala?!.. Əlin-qolun var olsun!

DUDU. Nuş olsun!

İZMİRLİ. Bizi tənbəliyə öyrəşdirmisən. Sən gedəndən sonra, biz neyləyərrik?

GÜLLÜ. Çətin gedər.

İZMİRLİ. Növbəsi gələcək. Yəni getmək üzrədir.

GÜLLÜ. Bilmək olmaz. Allahın işinə qarışmaq olar?

İZMİRLİ. Qış gəlir. Gedən çox olacaq. Necə pisdir, elə deyil? Kimsə öləcək ki, Dudu xalamıza çarpayı boşalacaq. Görünür, həyatın tarazlığı budur.

DUDU. Kim bilir, bəlkə də, mən gedərəm.

GÜLLÜ. Ağzından yel alsın.

İZMİRLİ. Bir də eşitməyim. Allah sənə uzun ömür versin!

DUDU. Bu iş dua ilə olmaz. Vaxtı çatan gedir. Xəstəxanadan çarpayı gözləyəndə, gedib Taxtalıköydə uzanmaq da var.

GÜLLÜ. Əstafullah elə. Bax, həyat hər şeyə rəğmən gözəldir.

DUDU. Demədim ki, pisdir. Onsuz da təkrarı da yoxdur. Amma əcəl gələn bədənə baş ağrısı bəhanədir. Bu işlər bəlli olmaz. İşin əslini soruşsanız, mən heç kimin getməyini istəmirəm.

GÜLLÜ. Bu işlər bizim istəməyimizlə olmur. Vaxtı çatanın getdiyini özün dedin. Allahın qismətidir.

DUDU. Yenə də ürəyim dözmür. Kaş ki, heç kim ölməsin, mən də ora getməyim. Ora hamının bircə gözləntisinin qaldığı yerdir. Adamda əhval-ruhiyyə qalmır. İnsanın məqsədinin qalmaması dəhşətdir. Bax, ora elə bir yerdir.

İZMİRLİ. Bura çox yaxşıdır? Nə məqsədiniz qalıb ki?! Tapdıqca da tapırsan, vallah. Gör nə qədər adam sənə kömək elədi. Hamıya qismət olmaz. Nazir də sənə görə işə keçdi.

DUDU. Elə demə. Heç vaxt çıxmayan candan ümidi üzməzlər. Mən ölənə qədər burda qalmağa razıyam. Bax, sizi tanımışam. Heç biriniz ölümü gözləmirsiniz. Hə, get Cəzayiri də çağır.

İZMİRLİ. *(Otağa girir. Səsi)* Dur... Dur görək!.. Haydı, dur!..

(Güllü və Fidan masanın arxasına keçirlər. İçəridən Cəzayir gəlir.)

DUDU. Sabahın xeyir!

CƏZAYİR. Sabahınız xeyir!

İZMİRLİ. Sabahın xeyir, Cəzayir!

GÜLLÜ. Sabahın xeyir, canım!

DUDU. Necəsən, əzizim?

CƏZAYİR. Necə olum?! Səhərə qədər yenə daş-qalaq elədilər. Qərribə şeylər gördüm. Daşa basanların için də atam da var idi.

DUDU. Xeyir olsun! Atanı görməyin yaxşıdır.

CƏZAYİR. Harası yaxşıdır?! Qabağına yığıdığı daşları dayanmadan başıma atırdı. Deyirdim ki, ata atma! Səsimi eşitdirə bilmirdim. Elə bil ki, mən olduğumu bilmirdi. Bilsə, daşlayardı?

GÜLLÜ *(Digərlərinə yavaşca)* Bunun axırı nə olacaq? Hər gecə budur.

CƏZAYİR. Siz də var idiniz. Hamınız. Dudu xala, Güllü, İzmirli, Fidan, Müdirə xanım, hətta Sərap xanım belə, var idi.

DUDU. Məni necə gördün?

CƏZAYİR. Eynən belə idin.

DUDU. Neyləyirdim?

CƏZAYİR. Yerdən daş yığırdın. Sonra hamıya paylayırdın. Hərdən də mənə atırdın.

DUDU. Əstafurullah elə! Elə şeyi heç kimə eləmərəm.

İZMİRLİ. Bu yuxudur.

CƏZAYİR. İndi yadıma düşdü. Hərdənbir camaata çay da paylayırdın. Daha çarpayıda uzanmağa qorxuram.

GÜLLÜ. (*Çəkinərək də olsa, soruşur*) Mən neyləyirdim, Cəzayir?

CƏZAYİR. Dudu xalanın verdiyi daşları başıma yağdırırdın. Hərdən də pis-pis gülürdün.

GÜLLÜ. Tərsinə yozulur. Deməli, pis olurdum.

CƏZAYİR. Pis olsan, yazığın gəlsə, daş atardın? Dayanmadan yağdırırdın. Hətta yığdığın daşları atsın deyə Fidana da verirdin.

GÜLLÜ. Nə deyim sənə, Cəzayir! Heç mən sənə daş ataram? Atdıraram?

CƏZAYİR. Yalan deyəsi halım yoxdur ki... Nə görmüşəmsə, onu deyirəm. (*İzmirliyə*) Sən də yerdən böyük bir daş götürdün. Bir əlinlə qaldıra bilmədiyini üçün iki əlinlə götürdün. Sonra da başıma vurdun. Əllərimlə daşa mane olmaq istədim. Qeyri-mümkün idi. (*Əli ilə göstərir*) Başıma kimi torpağa basdırıblar. Daş elə böyük idi ki, başımdan qan fışqırmağa başladı. Müdirə xanım "Nəticəsinə dözəcəksən, Cəzayir!" deyə, dayanmadan qışqırırdı.

İZMİRLİ. Cəmiyyətçi Nazanı da görmüsən?

CƏZAYİR. Görməmiş olaram?! Əl arabasında meydana daş daşıyırdı. (*Göstərir*) Sonra arabanın içindəki daşları ortaya boşaldıb, yenə təzədən doldurmağa aparırdı. Bax, indi yadıma düşdü. Əl arabasının içində daşdan başqa ayrı şeylər də var idi. (*Fikirləşir*) Yeməklər. Almalar. Ləbləbi bağlaması da var idi.

İZMİRLİ. Bizə gətirir axı. Ona görə görürsən.

CƏZAYİR. Sərab xanım da dayanmadan mənə qışqırırdı.

GÜLLÜ. Niyə?

CƏZAYİR. Həmişəki kimi bildiyimiz şeyləri deyirdi. "Bunlar olmur! Sənə elə bilirsən!" deyirdi. "Görmürsən, məni daşlayırlar, Sərab xanım?!" deyirdim. Amma məni eşitmirdi. Marketdə işləyənlərin hamısı məni daşlayırdı. Ərim olan o heyvan isə dayanmadan qışqırırdı. "Sözümə qulaq asmadın! İslama uyğun olmadın! Hələ nələr olacaq, nələr!" Başımdan axan qan qabağımdakı torpaqda gölə çevrilirdi.

DUDU. Daha bəsdir, danışma. (*Uzatdığı güzgünü Cəzayirin üzünə tutur*)
Hardadır? Bax. Nə isə var?

GÜLLÜ. (*Əli ilə Cəzayirin paltarlarını yoxlayır*) Bax, qan-tərin içində
durmusan. Get, paltarını dəyişdir. Buz kimisən, buz kimi.

(*Güllü qolundan tutub qaldırdığı Cəzayiri içəridəki otağa aparır.*)

İZMİRLİ. Sərab xanıma deyək, yenə qulaq assın.

DUDU. Nə xeyri var ki?

İZMİRLİ. Heç olmasa. Üç-beş günlük rahatlandırır. Yoxsa, bu işin axırı
pisdır. Qorxuram ki, belə getsə, aqlını itirər.

DUDU. Bəlkə, xəstəxanaya yatdıracaqlar. Ən yaxşısı bu olar.

İZMİRLİ. Müdirə xanıma da deyək. Əlacını tapsınlar.

DUDU. Ağlı, fikri də qalmayıb.

İZMİRLİ. Sakit ol. Eşidəcək.

DUDU. Pisliyinə demirik ki...

İZMİRLİ. Amma yenə də eşitməsin də...

(*Cəzayir və Güllü gəlirlər. Masaya keçirlər. Fidan hamının çayını töküüb.*)

DUDU. Nuş olsun!

GÜLLÜ. Sağ ol!

İZMİRLİ. Oh!.. Yumurta da eləmişən. Dudu xala, bir gün də menemen
hazırla.

DUDU. Lazimi şeylər olsun, hazırlayaram.

GÜLLÜ. Cəmiyyətçiyə deyək. Uzağı yarım kilo qiymə ilə üç-beş
yumurtadır da.

DUDU. Sarımsaq da istəyin.

GÜLLÜ. Bircə ehtiyacımız sarımsaq olsun, gətirər.

DUDU. Bax, onda dadından doymaq olmaz.

İZMİRLİ. Amma bolluca istiotlu. İçinə də bas toz bibəri... (*İstiotu boşqabına
boşaldır*) Acıdan doymuram. Yedikcə, yemək istəyirəm.

DUDU. Bəlkə də, buna görə çıthaçıtla yanırısan.

İZMİRLİ. (*İştahla yeyərkən*) Menemen xətrinə, mənə nuş olsun!

GÜLLÜ. (*Fidanın sürətlə yediğini görür*) Qızım, bir az yavaş. Çeynə, sonra
ud. Əlindən alan yoxdur.

İZMİRLİ. Qızım, mədən ağrıyacaq.

GÜLLÜ. Elə bil ki, çatmalı olduğu yeri var.

FİDAN. Məndən asılı deyil, neyləyim?!

CƏZAYİR. Üşümə gəldi. Elə bil ki, donuram.

GÜLLÜ. (*İçəri keçir. Əlində yun jaketlə qayıdır. Cəzayirə geyindirir.*) Heç özünə diqqət yetirmirsən. Xəstələnəcəksən. Daşa basılıb, tərləyən kimi paltarını dəyişməlisən.

CƏZAYİR. Sağ ol.

(Fidan yeməyini bitirib. Kresloya keçir. Həm çayını içir, həm də qəzetə baxır.)

FİDAN. Ay səni!

GÜLLÜ. Fidan, nə olub?

FİDAN. Dayan, ana.

İZMİRLİ. Qızım, de görək də.

FİDAN. Dünən silah səsləri eşitmişdik, ha, bax, qəzet ondan yazır.

(Bayırdan inadkar signal səsləri)

İZMİRLİ. Aha, bizimki gəldi. (*Yerindən qalxıb, pəncərəyə tərəf gedir. Pərdənin arasından baxır.*)

FİDAN. (*Qəzeti qoyur. Yanına gəlir, baxır*) Yenə gəlib. Elə bil ki, növbəyə qol çəkir.

İZMİRLİ. Taxtaya gəlsin.

GÜLLÜ. (*Gəlir. Çayından udum alaraq, görünmədən pəncərədən baxır.*) Qızım, sənə bundan xilas yoxdur.

İZMİRLİ. Siz bir buna baxın... Yenə sərxoşdur.

GÜLLÜ. (*Məzələnir*) İzmirli, sənın eşqındəndir.

İZMİRLİ. Rəzil, qürursuz oğraş!

GÜLLÜ. Sevgi qurura baxmır.

İZMİRLİ. Belə elədikcə, əməlli-başlı bu oğraşdan soyudum.

DUDU. Sən qaçdıqca, o qovalayacaq. Eləyəcəyin ən yaxşı şey bilirsən, nədir?

İZMİRLİ. Bilirəm. İndi aşağı düşmək və düzünə-köndələninə bu dəyyusu döymək. Onsuz da bir dəfə bu işi eləmişdim.

GÜLLÜ. Nə vaxt?

İZMİRLİ. Yenə son nöqtəsinə qədər piyan gəlmişdi evə. Səhər tezdən idi. Təzə yuxuya getmişdim. Üstümdə bir ağırlıq hiss edib, gözlərimi açdım. Ağzından leş kimi rakı və sarımsaq iyi gəlirdi. İtələdim, gücüm çatmadı. Eşşək ölüsü kimi idi. Və şalvarını çıxartmağa çalışırdı. Altından sıyrılib, çıxdım. Sonra da həmişə hazır saxladığım dəyənəklə elə girişdim ki... Baş, göz... Allah verəndən... İndi də, şeytan deyir ki, düş aşağıya...

(İzmirlini tuturlar.)

GÜLLÜ. Dayan!

DUDU. Amandır!

GÜLLÜ. Bura rəsmi yerdir. Camaatın da içində biabır olarıq.

DUDU. Müdirə xanım da əsəbləşər.

İZMİRLİ. Yaxşı, yaxşı. Buraxın day... *(Görünmədən pəncərədən baxır)* Buna bax, buna. Gör necə yellənir?!

DUDU. Əvvəllər də gündüzlər içirdi?

İZMİRLİ. Təzə vərmiş edib.

GÜLLÜ. Əlində yellədiyi zərf deyil? Aydınadır ki, yenə də məktub yazıb. Bir azdan müdirə xanıma tutduracaq.

İZMİRLİ. Məktubu batsın! Bir qadın evini niyə tərk eləyər? Üstəlik, üç dəfə xəbərdarlıq eləmişəm. Heç belə adama dözmək olar?! Neyləyəsən ki, getdiyim adamlar da bundan fərli çıxmadı. Yenə də ən yaxşısı mənim dəlimdir, deyib, hər dəfə evə qayıtdım. Yoxsa, küçələrə düşüb fahişə olacaqdım. Amma artıq dözə bilmirəm. Qətiyyən bir də qayıtmayacağam. Küçələrdə fahişəlik edəərəm, amma o evə qayıtmaram.

GÜLLÜ. Sakitləş.

DUDU. Qızım, istəmirsən, qayıtma.

(İzmirlini pəncərənin qarşısından uzaqlaşdırırlar.)

GÜLLÜ. *(Fidana)* Bir stəkan su gətir.

(İzmirlili Fidanın gətirdiyi suyu içir. Bir az sakitləşib.)

İZMİRLİ. Bu əməlli-başlı manyakdır. Dünyanın pulunu verib, maşınına yazı yazdırır. Bir gün görürsən, *(yamsılayır)* "ağlamağı Fərdidən, bağlamağı

Orxandan, sevməyi İbrahimdən öyrənmişəm” yazdırıb. Yenə soruşursan “Bəs bu?”, yenə məcburən deyirsən ki, yaxşılaşıb. Yəni tamamilə manyakdır.

(Digərləri çalışırlar ki, gülməsinlər.)

GÜLLÜ. Yəni əyləncəli hərifdir.

İZMİRLİ. *(Ayaq üstə)* Əyləncəsi batsın!

DUDU. Qızım, mən olsaydım, gülüb ötərdim.

GÜLLÜ. Maşınına başqa nələr yazdırırdı?

İZMİRLİ. Nələr yazdırmırdı ki?! *(Fikirləşir, sayır)* “Pulun varsa, camaat içinə çıx, adam görsünlər, pulun yoxdursa, evə get, oğul-uşaq ata görsün”.

GÜLLÜ. Pulsuz olanda, evə gəlirdi?

İZMİRLİ. Gəlirdi. Şeyini endirənə qədər dayanıb, sonra yenə də qaçırdı rəssamın yanına. Əslində, gülməli hərifdir, ha! Bəzən yazdırdıqları mənim də xoşuma gəlirdi. İlk günlər deyirdi ki, bunları sənin üçün yazdırıram. “Bir səndən, bir də səhər yuxusundan doya bilmədim”. “Sənin maşının namaz qılırmı, mənimki Klio”, “Gözəli sevdikcə nazlanır, Forda basdıqca qazlanır”. “Al Fordun dizelini, sev şəhərin gözəlini”, “Könlündə yer yoxdursa, gözəlim, fərqi yoxdur, mən ayaq üstə də gedərəm”. “Məni tuta bilmirsənsə, anten tax”. “Günahkaramsa, zəng elə, söndür, mən sənə zəng vuraram”. “Qışın günəşinə, qızın gülüşünə aldanma”. Getdikcə, özünü bir az da itirməyə başladı. Mən də axmağam axı. “Evlənib gedincə bal ayına, evlənərəm, gedərəm külfətinə”. Yəni deyir ki, hamıya təyziq göstərərəm. “Vur qəlbimə xəncəri, ürəyim parçalansın, çox da dərinə getmə, çünki orda sən varsan”.

GÜLLÜ. Bax, bu gözəldir.

DUDU. Bu, sənə sevdalıdır. Əşşi, hərif sənə aşıqdir də.

İZMİRLİ. Aşıqdir? Nə aşıqı? Başqalarına söz çatdırır. Başa düşün! Axırınıcı dəfə bunu yazdırdı: “Diqqət! Maşında tək var.” Bax, alçağa, bax. Burda nə deyir? Başqa arvadlara deyir ki, gəlin mənim evimə. Mən axmağam? Onsuz da bir gün də bunu maşında tutdum. Getdim dayanacaqdan soruşmağa. Dedilər ki, müştəri apardı. Qaç-a qaça əsas yola çıxırdım. Nə görsəm yaxşıdır?! Bir arvadı maşına qoyub, maşını da tində saxlayıb. Əllərində pivə şüşələri... Bilmirəm, fahişəxanadan tapıb, hardan tapıb. Dedim, burda neyləyirsiniz? Utanmaz-utanmaz demədi ki, yolun uzundur,

bir az dizel alırıq. Əslində, dizel əvvəlcədən hazırlıqdır. Sonra da səssiz bir yerə salıb, işi bitirəcək. Arvad da arvad olsa... And olsun, deyərdim ki, halal olsun. Bax, bu hadisədən sonra da evdən çıxdım.

GÜLLÜ. Vallah, haqlısan.

DUDU. Düz eləməyib.

GÜLLÜ. Ağ eləyib!

İZMİRLİ. İki dünya bir ola, bir də o evə qayıtmaram. Haqsızam?

DUDU. Bu kişilər belədir. Evdə toyuq kimi arvadları dura-dura heç dəyməyənin yanına qaçırlar. Havayıdan deməyiblər ki, qonşunun toyuğu qonşuya qaz görünür.

GÜLLÜ. Mənimki fərqli idi?! İşilə-gücü ilə məşğul idi. Səhər çıxıb, axşam gəlirdi. Utancaq idi. Heç nəyə etiraz eləməzdi. Elə ki, şimaldan qopub gələn bir gürcüyə vuruldu, ağı, fikri getdi. Ordu balaca şəhərdir. Hamı bir-birini tanıyır. O sakit hərif gedib, yerinə tamam başqa biri gələndə, hamı görüb. Təbii ki, məndən başqa. Qonu-qonşu nəsə deməyə çalışsalar da ağıma belə gəlmədiyinə görə, uzun müddət elə bildim ki, başqasından danışırlar. Sən demə, bizimki işi ayrı ev tutmağa qədər çatdırıb.

İZMİRLİ. Necə bildin?

GÜLLÜ. Mənimki sənətkardır. Allaha şükür, həmişə ömrümüz bolluq içində keçib. Amma bu arvad gələndən sonra, evdə sıxıntılar da başladı. Bizə deyirdi ki, amandır iqtisadi böhran var, diqqətli xərcləyin. Pulu miqdarla verirdi. Mən də hər şeydən qısırdım. Bir də öyrəndim ki, bu, arvada bir ev tutub ki, dillərdə dastan olub. (*Fidanı görür*) Bu çarpayıları yığışdır. Tez. Ağız güdmə. (*Fidan içəriyə keçəndən sonra*) Çünki əməlli-başlı cızığından çıxan adamı yığışdırmaq zülmdür. Yenə də o saat geri çəkilmədim. Arvadı hədələdim, məmləkətinə qaçıb getdi. Gürcüstana. Nə xeyri var, oh, canımız qurtardı, deməyə fürsət olmadı. O saat təzəsini tapıb. Bu dəfə də Moldovadan. Nə deyiblər, öyrəşən qudurandan betərdir. Onsuz da bütün kişilər təəccüblənmişdi. Azərbaycanlılar, ruslar, kazaklar. Hətta bizim dayıoğlu da bir qırğız tapmışdı. Nəysə, uzatmayaq. Axır vaxtlar döyməyə də başlamışdı. Mən də beləcə, qızı götürüb, bura gəldim.

İZMİRLİ. İşin çox çətinidir, Güllü bacı. Fidanın məktəbi, qazanc yox, bu işin axırıcı necə olacaq?

GÜLLÜ. Bir az yığmışam. Baxaq görək. Bir çarə tapacağıq. Əslində, uşaqlar üçün çox darıxıram. Öz aramızdır, bizim hərif Fidansız çox dayana bilməz. Axırda peşman olub gəlsə, elə yaxşı olar...

İZMİRLİ. Bəs gəlməsə?

GÜLLÜ. Gəlməsə də gəlməsin, neyləyim?! Bir qapı bağlanırsa, başqası açılır. Hər işdə bir xeyir var. Bəlkə də, bizim üçün xeyirlisi budur.

(Hamı susur. Fidan içəridən gəlir. Qəzeti götürüb oturur. Bir müddət səssizlik davam edir.)

DUDU. Fidan, qəzətdə işə yarayan, vacib xəbər var?

FİDAN. Bizim bu tərəflərdə bir cinayət törədilib.

GÜLLÜ. Nə vaxt?

FİDAN. Dünən silah səsləri eşitmişdik, ha...

İZMİRLİ. Bir gün də mən törədəcəyəm.

GÜLLÜ. Burda olduğunu hardan bilirsən?

FİDAN. Bizim rayonun başçısının şəklini də qoyublar. Budur, baxın. Başçı deyib ki, "Z. (17)" - yə kömək eləmək bizim borcumuzdur.

(Digər qadınlar da qəzetin başına yığışırlar.)

DUDU. Qız da qızıdır, ha!..

GÜLLÜ. Bax da, qız da Diyarbəkirk Qarpız Festivalının gözəliymiş. Yaşı da Fidanımla eynidir.

FİDAN. Sevgilisi ilə qaçıb.

GÜLLÜ. *(Səssizcə)* İnşallah, xasiyyəti oxşamaz.

DUDU. Oxu da...

FİDAN. *(Oxuyur)* Adət-ənənə (törə) cinayəti... Düz nikah qabağı Diyarbəkirk Gözəlinin qaçdığı cavan oğlan deşik-deşik edilib. Diyarbəkirk Gözəli qaçıb, qardaşının əlindən xilas olmağı bacardı.

İZMİRLİ. İş aydın oldu.

DUDU. Kefim pozuldu, vallah, oxuma.

GÜLLÜ. Adam bacısına necə qıyar?!

İZMİRLİ. Oralarda adət-ənənə (törə) var. Amma bu bacısına yox, bacısının sevgilisinə qıyır.

GÜLLÜ. Amma qaçmasaydı, onu da öldürəcəkdidi.

CƏZAYİR. Deyirəm, məni daş-qalaq edirdilər, inanmırsınız.

GÜLLÜ. Adət-ənənə (törə) həqiqətdir, Cəzayir. Səninki amma yuxudur, halüsinasiyadır.

(Güllü radionu açır, musiqi eşidilir.)

DUDU. Heç bu qızı da öldürmək olar?!

GÜLLÜ. Artist kimidir.

DUDU. Bacısının qaçmağı yaxşı olmayıb. Nə yolla da olsa, o qızı tapıb, işini bitirəcək.

İZMİRLİ. İcra başçımız yiyə duracaq, tapa bilməz.

GÜLLÜ. Yiyə durub neyləyəcək ki?! Evində saxlayacaq?

İZMİRLİ. Əslində, qardaşının da şəklini vursaydılar, əlini-qolunu yelləy-yelləyə ortalıqda rahatlıqla gəzə bilməzdi.

GÜLLÜ. Bax, onu düz deyirsən.

DUDU. Şəklini hardan tapacaqlar ki?!

İZMİRLİ. Ailəsinin ünvanını Qarpız Gözəmindən götürə bilərlər. Sabah da qəzetdə çap edərlər. Onda hardasa görün olsa, tutarlar. Beləcə, qızın da canı qurtarar.

GÜLLÜ. Hamı deməz. Namus davası deyiləndə, axan sular dayanır. Hələ qorxuram ki, qızın yerini qardaşına deyələr. Əslində, başçı da düz eləməyib. İşə burnunu soxub. Qəzetdə çıxacağam deyib, qızın həyatını təhlükəyə atıb.

İZMİRLİ. Əslində, günah qəzetdədir. Yerini niyə bildirirsən ki?!

GÜLLÜ. Bir yerdə adət-ənənə (törə) varsa, öldürüləcəksən. Bu qız başına gələcəkləri bilə-bilə necə belə bir iş görüb?

İZMİRLİ. Sevgi varsa, hər şey boş gəlir. Əgər bir qadın bir kişini sevirsə, gözü heç nəyi görməz.

DUDU. Aşıqları ehtiraslar və arzular idarə edir. Ağıl gedib, bircə ürək qalıb. Bir sözlə, könül qayda-qanuna məhəl qoymaz.

(Təzədən hamı susur. Çöldən signal səsi. Ardınca da hərəkət edən maşın səsi.)

GÜLLÜ. *(Pəncərədən baxır)* Səninki gedir. Getdi.

İZMİRLİ. Gedişi olsun, gəlişi olmasın.

GÜLLÜ. Deməli, Müdirə xanım gəlir. Məktubu verən kimi işi tamamlanır və gedir.

(Qapının zəngi üç dəfə vurulur.)

GÜLLÜ. Mən sizə dedim də. (*Qapını açır*) Zeynəb xanım, xoş gəlmisiniz.
ZEYNƏB. (*Daxil olur. Əlində bir zərf və bir qovluq. Bir gözü göyərrib. Qara eynək taxıb*) Salam, xanımlar.
DUDU. Xoş gəlmisiniz, Müdirə xanım.
İZMİRLİ. Xoş gəlmisiniz!
CƏZAYİR. Xoş gəlmisiniz!
ZEYNƏB. (*Fidan*) “Xoş gəldin” demək yoxdur? Yoxsa, küsmüşük?!
FİDAN. Heç elə şey olar, Zeynəb xala.
ZEYBƏB. Zarafat edirəm. (*İzmirliyə*) Səninki yenə maşın yazlarını dəyişdirib. “Yollarında yox, qollarında ölüm” yazdırıb. Məktubun.
İZMİRLİ. Sağ ol, müdirə xanım.
ZEYNƏB. Sənin canın bu kişidən qurtarmayacaq. Hər səhər burdadır.
DUDU. Qızım, Allah kömək olsun! Gözünə nə olub?
ZEYNƏB. (*Yalan deyir*) Çöl qapısını açırdım, qapıçı qapını itələyəndə...
GÜLLÜ. Allah kömək olsun!
DUDU. Göz başqa şeyə bənzəmir.
ZEYNƏB. Nəysə canım, ciddi bir şey yoxdur.
DUDU. Xamır yapışdırardın, ya da çiyət. O dəqiqə götürərdi. Keçən dəfə ayağına da yaxşı təsir eləmişdi, Zeynəb xanım.
ZEYNƏB. Bələdiyyənin həkiminin yanına getdim. Buz qoydu, bir az nələrsə elədi. Allah tərəfi ev bələdiyyənin arxasındakı küçədədir. (*Sözü dəyişdirir*) Nə əcəb televizoru yandırmamısınız?
DUDU. Xarab olub.
ZEYNƏB. İşləyirdi.
GÜLLÜ. Dünən gecə baxıb söndürdük.
İZMİRLİ. Səhər işləmədi.
ZEYNƏB. Dayanın, gəlirəm. (*Əlindəki qovluğu masaya qoyub, vanna otağına keçərkən*) Baxdırarıq.

(*Qadınlar səslərini aşağı salaraq, danışirlar*)

DUDU. Yenə də kötəklənib.
İZMİRLİ. Elə bilir ki, inandıq.
GÜLLÜ. Neyləsin, bilinir deyər, utanır, göz qabağındadır.
İZMİRLİ. (*Nə isə toxuyan Cəzayirə yapışır*) Bəlkə də, sənə daş atanda, dəyib. Bir də gördünüz, bu yaxınlarda o da bura sığındı.

GÜLLÜ. Olmaz, olmaz, demə, olmaz, olmaz.

(Dudu Zeynəbə qəhvə hazırlayır)

GÜLLÜ. Mən onun yerində olsam, o evdə bir saniyə də dayanmaram. Savadlı qadınsan. Maaş alırsan. Dolanıışığını təmin edərsən. Əldə-ayaqda qalmazsan. Niyə dayanırsan ki?!

İZMİRLİ. Əri də alicanab adamdır. Əslində, heç inandırıcı deyil. Səssiz-səmirsiz. Ancaq gözümlə görsəm inanaram ki, arvadını döyür.

DUDU. Sakit olandan qorxmalısan.

GÜLLÜ. Bir də balacadan...

DUDU. Yüz faiz döyür. Ağlaya-ağlaya Serab xanıma danışanda eşitdim.

İZMİRLİ. Ağlamaq problemi həll edir? Gizlədə-gizlədə hara qədər gedəcək?!

DUDU. *(Olduqca zəif səslə)* Bəlkə də... *(Deməkdən imtina edir)* Nə isə, mən bu işə qarışmayım.

GÜLLÜ. Adam nəsə deməyi qərara alanda, sözünü bitirməlidir.

İZMİRLİ. Dudu xala, de də.

DUDU. Bəzilərinin döyülməkdən xoşu gəlir.

İZMİRLİ. O, nə deməkdir?

GÜLLÜ. Daha görək nələr eşidəcəyik...

DUDU. Bizim bir qonşumuz var idi. İdarədə məmur idi. Adı Merqup idi. Başı gömgöy halda gəzirdi. Arvadı həftənin müəyyən vaxtlarında döyürdü. Hələ arvadının onu döydüyünü gəlib bizə danışdı. Deyirdik, ayrıl. Nə desə yaxşıdır?! "Öyrəşmişik. Yaşayıb gedirik də... Onsuz da bizimkinin əli elə də ağır deyil".

İZMİRLİ. Nə demək istəyirsən?

GÜLLÜ. Daha görək nələr eşidəcəyik?!

İZMİRLİ. Sözü hara gətirirsən?

DUDU. Heç yerə gətirmirəm.

(Zeynəb gəlir. Hamı susur.)

ZEYNƏB. *(Şübhələnir)* Nə danışdınız?

DUDU. Ordan-burdan.

ZEYNƏB. *(Dudunun gətirdiyi qəhvəni götürür)* Birdən susdunuz, ona görə

dedim. Sağ ol, Dudu xala. Əlin-qolun var olsun!

DUDU. Nuş olsun!

ZEYNƏB. Elə bil, nəşə olub?!

DUDU. Televizor xarab olub.

GÜLLÜ. Seriallara baxa bilməyəcəyik.

ZEYNƏB. Bir azdan Nazan xanım gələcək. Həll edər. İzmirli, səninki nə yazıb?

İZMİRLİ. Baxmamışam. Onsuz da həmişə eyni şeyləri yazır.

ZEYNƏB. Bunları saxla. Maraqlı məktublardır. Nəşriyyatların birinə verərik, çap edər. Pul qazanarsan. Di, oxu... Tez, tez. Bu məktublardan asılı oldum. Sənin ərinin maraqlı xasiyyəti var. Lap yazılası adamdır. Gələcəkdə bura ilə bağlı kitab yazsam, mütləq bunlardan istifadə edəcəyəm. Hə, di oxu, bir az gülək. Dedi, “çox vacibdir”. Ərin sənə iki təkif edir... Qərar verməyin üçün də fikrimizi deyərik. Sonra da sizə təzə ər namizədinə oxuyacağam. Səhər rəhbərimiz verib. Hə, bizi gözlətmə. Oxusun, elə deyil?

DUDU. Özü bilər.

GÜLLÜ. Oxusun. Onsuz da hər şeyini bilir.

İZMİRLİ. *(Zərfi açır. Məktubu çıxardır. Aydın olur ki, əslində, bu vəziyyət xoşuna gəlir.)* Yenə dastan kimi yazıb. Fidan oxusun. *(Verir)*

FİDAN. *(Məktubu götürür. Oxumağa başlayır)* Yetərim. Sətirlərimə başlamamışdan qabaq sənə salamlarımı çatdırıram. Dünən gecə səhərə yaxın idi. Öztürk mənim çarpayıda yatırdı. İşəmişdi. Məni də islatmışdı. Buna görə də üşüyüb oyandım. Saat dördə on dəqiqə qalmışdı. Durub, əynini dəyişdirdim. Bir də işədi. Əynini yenə dəyişdirdim. Tolqaya, sonra İmrana baxdım. Onlar işəməmişdilər. Oyadıb, tualetə aparmaq istədim. Amma dediləri ki, işəməkləri gəlmir. Təzədən yatdılar. Uzandım, amma yata bilməmişdim. Öztürk ağlayırdı. Dedim: “Oğlum, niyə ağlayırsan?” Dedi: “Ata, ayağım ağrıyır”. Dedim, “sabah səni həkimə apararam”. Dedi, “apara bilməzsən, onsuz da məni qoyub gedirsən”. Dedim, “axı, pul qazanmalıyam”. Yatdı. Bir siqaret yandırmaq istədim, amma alışqanımı tapa bilmədim. Pəncərənin qarşısına gedib, çölə baxmağa başladım. Gözümə qəbiristanlıq dəydi. İçimi qorxu bürüdü. Titrədim. Üşüdüm. O saat durub pərdəni bağladım. Uzandım. Qabaqdakı divarda və divanların üstündə xəyallar göründü. Öz-özümə dedim ki, ruhlar, elə bil, canlı insanlardır. Ondan sonra, başdan-ayağacan yanan adamın xəyalını gördüm. Elə bil ki, yanmayan yeri qalmamışdı. Cinsiyyəti və necə insan

olduğu da məlum deyildi. Amma qorxmadım. Öz-özümə dedim ki, yüz faiz bu məzarda belə adamlar da basdırılıb. Yatmaq istəyirdim. Daha fikirləşməkdən yorulmuşdum. Yuxuya gedirdim ki, birdən yenə oyandım. Tolqayla İmranı tualetə apardım. Gətirib onları yatdırdım. Mən də üzümü yudum. Sənə bu sətirləri yazmağa başladım. Keçmişdə yaşadıklarım kino lenti kimi gözümün qabağından keçirdi. Yetərim, bax, əzizim, canım. Bu məktubu sənə bütün səmimiyyətimlə yazıram. Əvvəlcə, onu demək istəyirəm ki, sən ikinci dəfə qaçıb, evə qayıdıandan sonra sənənlə etdiyimiz mübahisələrə görə məni bağışla. Çünki bir çox məsələni mənə yalan danışaraq açıqladığına görə, sənə çox əsəbləşmişdim. İçimdə çox şey yığılmışdı. Amma məni aldatdığıın Turqutun mənə dediği: “hə, mən adamı belə yandırıb, belə rüsvay edərdəm. Hə, səni Yetərlə aldatmışam” deyə qışqırmağını və mənim onun boynuna bıçağı dirəməyimi necə unuda bilərəm? Bu da hadisələrin açıq və cavabsız qalan iç üzləri. Mənə xəyanət etdiyini Turqut yaramaz adamdır, Yetərim. Elə bir adamdır ki, əlindəki pulu xərcləyib, qolundakı bilərzikləri belə, çıxarıb satıb, sonra da səni ortada lümlüt qoyub qaçıb. Onsuz da bunu sən də başa düşdüyün üçün mənim yanıma qayıtmadın? Bəlkə, hələ bu Turqut səni satmaq da istəyib. Bunları yaşamamısan? Mənə bunları danışmadın? Bax, sənə bunu da deyim. Mənim dünyama və yatağıma Sennurdan başqa bir qadın girməyib. Mənim üçün bircə sən var idin. O fahişələrlə çəkilən şəkillərim də onsuz da o Turqutun planları idi. Məqsədi, səni məndən soyutmaq imiş. Evimizə girib-çıxan bu “dostu” tanı. Yetər, qaldı ki, sənə. Həmişə o sığınacaqda qala bilməzsən ki... O evdən çıxarışını verəndə, neyləyəcəksən? Xalangilə? Tarıkgilə? Yoxsa, anangilə? Heç birinə sığına bilməzsən. İstəyirsən ki, küçələrdə gəzəndə, bir oğraşın əlinə düşsən? Gələcətini fikirləşməlisən. Bax, indi sənə iki təklifim var. Onlardan birincisi budur: sənənin olmadığı bir evi istəmirəm. Keçmişin – olanların üstündən xətt çəkək, silək, evinə qayıt. Ayrı qalmağımız məni çox xırpaladı. Çünki daha evimizdə nə isti şorba, nə nə qatıqlı makaron, nə də pörtdədilmiş toyuq qoxusu qalıb. İşdən evə gələndə, mənə süpriz edib, qayıtmağını gözləməkdən yorulmuşam. Yetərim, sənə axırıncı dəfə dəvət edirəm. Sən də keçmişin üstündən xətt çək, sil, evinə qayıt. Bu, birinci təklifimdir. Əgər bu təklifimi qəbul edib, bir həftəyə evimizə qayıtsan, hər şey əvvəlkindən də yaxşı olacaq. Əl-ələ verib, yuvamızı quracağıq və xoşbəxt bir ailə olub, yaşayacağıq. Çünki bundan sonra mənim üçün nə nəslim, nə də dostlarım var. Buna bütün qəlbinlə

inan. Səni sevirəm. Səni sevməsəm, sənə hörmət etməsəm, ora, qapıya qədər gəlib, heç sənə məktublar yazaram? Bax, budur, sevən adam hər cür dəliliyi edir. Sən, bəlkə, mənə hələ də əsəbləşirsən. Amma əsəbləşməkdə düz eləmirsən. Çünki səhvlərin hamısını mən eləməmişəm. Hər ikimizin səhvi var. Yetərim, biz sənənlə çox çətinliklərə, əzablara sinə gərmişik. Çox ağır fırtınalardan çıxmışıq. Amma yenə də ayaq üstə dayanmışıq, dayanırıq. Bilirsən ki, mən həmişə Allah-təalaya inanmışam. Bax, yaşadığım bu alovun içində də ona inandım və şuxluqla ayaq üstə qaldım. Bunları bir məscidin imanına danışdım, o, mənə dedi ki, sən nə qədər sərxoş olursan, ol, amma yenə də Allaha inanıb, onun kitabına sığınmısan. Bax, səni o alovdan bu inancın və Qurani-Kərim xilas edib. Çünki Qurani-oda atsan da yanan deyil. Sən də buna görə, yanmamış o alov ətrafından uzaqlaşmısan. Bax, belə, əzizim. Sən evinə qayıdanda, görəcəyim birinci iş içkini atmaq olacaq. İnan ki, səni birinci gün sevdiyim qədər sevirəm. Sənin şərtlərini də bilmək istəyirəm. Onları mənim açıq-aşkar de. Bir də ki, həmişə işlədiyim bu maşınla Həccə gedəcəyəm və Hacı olub qayıdacağam. Və hər cür pisləklərdən uzaq, gündə beş dəfə namaz qılan adam olacağam. Əgər bu təklifimi qəbul eləməsən, sənə indi ikincisini bildirirəm.

DUDU. Kişi peşman olub.

GÜLLÜ. Vallah, mənə təsir elədi.

ZEYNƏB. Mən belə, ona inandım.

İZMİRLİ. İkinci təklifini də öyrənək. Oxu, qızım.

FİDAN. (*Oxumağa davam edir*) İndi qəbul eləməsən, bunları edəcəyəm. Əlavə olaraq, gördüyün şəkillərin başda Eminönü olmaqla, İstanbulun bütün divarlarına afişə kimi yapışdırılacaqdır. Cağaloğlu, Beşiktaş, Şişli, Taksim, Məcidiyəköy, Bakırköy və hər tərəfə yapışdırılacaq bu afişələrdə sənənin və təcavüzkar Turqutun şəkilləri olacaq. Yəni hər ikinizi məşhur edəcəyəm. İETT avtobus dayanacaqlarında belə, afişələriniz yerləşdiriləcək. Afişələrdə "Bu qadın", yəni sən, "üç uşağını qoyub, baxın bu təcavüzkarla qaçdı" yazılacaq.

GÜLLÜ. Ay aman!

DUDU. Bu, lap dəli olub ki.

İZMİRLİ. Dedim, mənə inanmadınız. Budur, özünüz görürsünüz.

ZEYNƏB. Dayanın, axırına qulaq asa. Oxu, qızım.

FİDAN. (*Davam edir*) Yadından çıxartma ki, hələ də mənim qanuni arvadımsan. Məhkəməyə müraciət edib, uşaqları görməyinə ömürlük

qadağa qoyduracağam. Hə, bir də təzə çıxan qanuna əsasən, səni üç il boşaya bilmədiyim üçün, mənim nikahımda qaldığın müddətdə başqası ilə yaşamaq istəsən, səni əxlaqsızlıq (zina) təqsirindən tutdurub, həbsxanaya göndərəcəyəm.

İZMİRLİ. Ay, sən öləsən! Çünki əxlaqsızlıq (zina) artıq təqsir sayılmır. Heç bundan da xəbəri yoxdur.

FİDAN. (*Davam edir*) Əgər işləməyə başlasan, pulla adamlar tutub, sənə “Fahişə! Üç uşağını qoyub, başqası ilə qaçmağa utanmadın?” deyə bağırırdıracağam. Bunları vəkilə də demişəm. Bir sözlə, səni məhv edəcəyəm.

GÜLLÜ. Sən bir işə bax!

CƏZAYİR. Bu kişi təhlükəli adamdır.

DUDU. Hər şeyi gözə alıb!

İZMİRLİ. Həyasız alçaq!

ZEYNƏB. Məktub yekunlaşır?

FİDAN. Bir az qalıb.

ZEYNƏB. Sakit olun. Bitir.

FİDAN. İndi hansı təklifimi qəbul edirsən? Birincisini seçsən, evimizdə xoşbəxt yaşayacağıq. Yoxsa ki, ya bunları görərək yaşayacaqsan, ya da özünə qəsd edib, bu dünyanı tərk edəcəksən. Əgər bir həftə sonra, mənimlə üz-üzə gəlməyib, birinci təklifini qəbul elədim, deməsən, mən başa düşəcəyəm ki, iş bitib. Bu gün ayın biridir. Və 7 Sentyabr səhəri bütün İstanbul sənə və o təcavüzkar, oğraşın şəkilləri, elanları ilə doldurulmuş olacaq. Burada sətirlərimi sona çatdıranda, bunu da deyim ki, evinə qayıtmırsansa, bütün paltarlarını qaytar. Bir sözlə, necə gəlmisənsə, elə də get. Onları atanın evindən gətirməmişən. Ona görə də alt paltarların daxil olmaqla, gümüş üzükləri, bütün çəkmə və ayaqqabları da geri verməyini istəyirəm. Yoxsa, bütün bu hadisələr dediyim tarixdə başlayacaq. Salamlar. Səni hələ də sevən ərin Mahmud. İmza. Qeyd: Elə bilmə ki, bunları etməyəcəyəm. Çünki bu işdən ötrü üç milyard pul ayırmışam. Mətbəyə və adamlara vermək üçün. Çünki qəti qərarımdır.

İZMİRLİ. Axmaq!

GÜLLÜ. Deməyə söz tapmıram.

FİDAN. Hələ şeir də yazıb.

İZMİRLİ. Yazmasaydı, təəccüblənərdim.

FİDAN. Oxuyum?

ZEYNƏB. Oxu görək.
FİDAN. (*İntonasiya ilə oxuyur*)
Dualar etdim sevgimizə,
Heç bitməsin deyə.
Həmişə qorxdum gözlərimdən
Sənə gözümlə dəyəcək deyə.

İnan ki, yuxularım qaçır,
Əlvida deyəcəksən deyə.
Adını yazdım sahillərə
Canım Yetərim, deyə.

Yalvardım dalğalara
Silinməsin deyə.
Söylədim qayıqlara,
Dalğa yaratmayın, deyə.

İnan ki, yuxularım qaçır
Geri dönməyəcəksən, deyə.
Dualar eləyirəm,
Geri qayıdasan deyə.

Səni hələ də sevən ərin Mahmud. Bir şey də əlavə edib. "Yetər, 6 Sentyabr, səhər son dəfə sığınacağın aşağısına gələcəyəm. Amma o tarixə qədər hər səhər və hər axşam gələcəyəm. Siqnallayıb, səni aşağı dəvət edəcəyəm. Mənimlə üz-üzə gəl. Səninlə mütləq danışacağam. Aşağıya gəl. Yoxsa, sən itirəcəksən. Sonrakı peşmançılıq fayda verməz". (*Şükür edirmiş kimi*)
Qurtardı.

ZEYNƏB. Məktubu nə gözəl canlandırdın. Elə bil ki, oynadın.

GÜLLÜ. (*Fəxr edir*) Kollec teatrında da oynayıb.

ZEYNƏB. Bilinir. Qızın çox istedadlıdır.

GÜLLÜ. Elədir.

(*Bir müddət sakitlik. Xüsusilə, İzmirinin əhvalı əməlli-başlı pozulub.*)

DUDU. (*Gəlir. Əli ilə İzmirinin çiyninə toxunur*) Vecinə alma!

GÜLLÜ. Heç nə edə bilməz.

DUDU. Dəyişkəndir. Bir elə, bir belə!

GÜLLÜ. Dişləyəsi it dişini göstərməz.

ZEYNƏB. Yenə də qorxuludur.

DUDU. Əsəbləşib.

GÜLLÜ. Guya, səni qorxudacaq.

DUDU. Sevdiyini deyəndə, dişləyir.

ZEYNƏB. Söyür, ya döyür, məlum deyil.

GÜLLÜ. Əslində, birinci təklifi yaxşı idi. Mən belə, təsirlənmişdim. Nə xeyri var, axırda içinə batırdı. Guya, səni qorxudub, qayıtmağına nail olacaq.

İZMİRLİ. Onu tanımırınsınız. Manyakdır. Durduğum yerdə evdən çıxıb getdim? Onsuz da uşaqlarımız dözə bilmirəm. (*Gözlərindən yaşlar süzülür*) Öztürkün ayağı, görəsən, niyə ağrıyır?

GÜLLÜ. (*Çox vacib nəsa deyən kimi*) Uşaqların ayaqları ağrıyır da.

DUDU. Uşaqlar yıxıla-yıxıla böyüyürlər.

ZEYNƏB. Yəni dediklərini edər?

(*Hamı susur*)

İZMİRLİ. Eləyər. Hər şeyi dəqiqliyi ilə hesablayıb.

ZEYNƏB. Neyləmək fikrindəsən?

İZMİRLİ. Bilmirəm.

(*Pessimizm hamıya hakim olmuşdur*)

ZEYNƏB. Sən nə deyirsən, Cəzayir?

CƏZAYİR. Nə deyim?! Keçəl dərman bilsə, öz başına sürtər.

ZEYNƏB. Bəsdirin, özünüzü üzməyin. Bir tədbir görərik. (*Qovluğu götürür. İçindən yazı çıxarır*) Bax, bir nəfər ərliyə namizəd. Qulaq asın. Sədrə yazıb. (*Oxuyur*) Hörmətli Bələdiyyə Sədri! Bu məktubu sizə yazmaq məqsədimi deyim. Dərdini deməyən dərman tapmaz. Hər şey də görüşməklə həll olur. Mən subayam. Arvadım Allahın qismətilə bir il qabaq ölüb. Təklük çox çətin imiş. Bunu bir ildir ki, yaşayaraq öyrəndim. Subaylıq canımı boğazıma yığıb. Qadın Sığınacağı açdığınızı və bir çox qadına sahib çıxdığınızı bilirəm. Televizorda baxmışam. Eşitdim ki, qadınlara sahib

çixacaqsınız. Mənə də sahib çıxın və məni də baş-göz edin, cənab sədr. Mənə xanımlıq edəcək bir xanıma ehtiyacım var. Başqa heç nəyə ehtiyacım yoxdur. Xəcalətli qalmaram. Xəcalətinizdən çıxaram. Necə? İcazə verin, açıqlayım. Buyurun, açıqlayıram. Xahiş edirəm, diqqətlə qulaq asın. Sizin seçki dairəsində çoxlu qohumum var. Bir çox binanın qapıçısı qohumumdur. Bunların həyat yoldaşları və uşaqları əməlli-başlı say edir. Bu, diqqəti cəlb edə biləcək saydır. Seçkilərdə sizin üçün işləmələrini təmin edərəm. Qapıçıların vacibliyini bilirsiniz. Kimi istəsələr, onu qalib edərlər. Mənim də sözümlü yerə salmazlar. Seçki təbliğatı kağızlarınızı, afişalarınızı, şəkil və hədiyyələrinizi ərinmədən öz əllərilə ev-ev paylayarlar. Döymədiklər qapı, əlaqə saxlamadıqları ailə qalmaz. Özəl söhbətlərə keçib, sizin təzədən qələbə çalmağınıza kömək edərlər. Sizə qara yaxmağa çalışanların səsini kəsərlər. Çünki qapıçılar çox adamın sirlərindən agahdırlar. Bu səbəbdən də hamının ağzını yummaqda onların tayı-bərabəri yoxdur. Əslində, qapıçıların vacibliyini sizə deməyə ehtiyac yoxdur. Bilirsiniz ki, “Qapıçılar Kralı” filmində bunlar detalları ilə verilmişdir. Siz də o filmə dəfələrlə baxmısınız. Çünki elə bir kanal yoxdur ki, bu filmi göstərməsin. Buna görə də söhbəti uzatmıram. Qaldı ki, mənə... Mənim 55 yaşım var. Bağım-bağçam var. Həm bağda yay, həm də şəhərdə qış evim var, iki dənə. Meşə Mühafizəsi idarəsindən təqaüdə çıxmışam. Ayrıca, təqaüdümdən başqa ev və mağazalar kirayəyə verirəm. Bir də mişar fabrikim var. Amma oranı kirayəyə vermişəm, başqası işlədir. Xanımın öləndən sonra, əlim heç bir işə getmədi. İşləmirəm. Onsuz da oğlumu və qızımı evləndirib, evdən ayırmışam. Yəni əlimə-ayağıma dolaşan yoxdur. O boyda evimin içi bomboşdur. Kim öləcək, kim qalacaq, onu Allah bilir. Məndən sonra, arvadım yaşasa, başqa şeyləri qoy qırağa, evimdə yaşayıb, təqaüdümü gül kimi alıb yeyəcək. Sığortamdan da istifadə edəcək. Halal xoşu olsun! Qaldı ki, əgər desəniz ki, burda arvad yoxdur, burada arvad çoxdur, amma dalında da üç-dörd dənə uşaq var. Bu da mənə sərfləmədir. Müdirim, Alanya gözəl yerdir, dənizi də çox gözəldir. Bizdə hər şey var. Mənə bu yazdığım şərtlərə uyğun olan 40-45 yaşlı qadın tapa bilsəniz, sizə kişi sözü verirəm, sizinlə əbədi qohum olacağıq. Mən də digər seçki vaxtlarında sizin üçün əlimdən gələni edərəm. Uşağı olmasın. Sığınacaqda cürbəcürü var. Yaşı dediyimdən də aşağı olsa, olar. Problem yoxdur, amma uşağı olmasın. Eldə olan bəydə olmaz. Müdirim, mənə belə bir yaxşılıq etsəniz, sizi razı salacağam. Hər şey aramızda qalacaq. Təşkil edib, mənə məktub

yazsanız, çox sevinəcəyəm. Müdirim, əgər gəl desəniz, o saat gələcəyəm. Nə olar, hədə yerə vaxt itirməyin. Salamlar və sevgilər... Bu işi görün, Müdirim. Sizə minnətdar olacağam. Mən çox gəzən adamam. Yurdumuzu qarış-qarış gəzirəm. Yanımda xanım olmayanda, alınmır. Alanyadan nəse istəsəniz, mənə yazın gətirim. Həsən Şimşək. Ortaqlıq Məhəlləsi, Tac küçəsi. N 6, Alanya. Telefonum... *(Bir telefon nömrəsi oxuyur)* Həmişə axşam saat 9-dan sonra evdə oluram. Lazım gəlsə, hər şeyi deyə bilərsiniz. Müdirim, bilirsiniz ki, kişidə yaş axtarmazlar. Alacağım arvadı kölə yox, ev xanımı edəcəyəm. Geyinib, keçinib, bəzənib, qızılını, bilərziyini taxıb, evinə yaraşmalıdır. Bizim bəslədiyimiz heyvanların içində bircə donuz yoxdur. Başqa hər şey var. Bir də xanım yoxdur. Müdirim, unutmayın ki, sizi razı salacağam. Salamlar. Yaxın zamanda cavab gözləyirəm. Əllərinizdən öpürəm. İmza. *(Əlindəki şəkli göstərir.)* Görün, şəklin arxasına nə yazıb. *(Oxuyur)* Hörmətli müdirim, bir də sizə təzə çəkdiyim şəklimi göndərirəm. Ya qismət, deyirəm! *(Növbəylə hamı baxsın deyər, şəkli Güllüyə verir. Gülərək)* Bu da sizə ideal ər namizədi...

(Dudu, Güllü və İzmirli baxırlar.)

DUDU. Heç birinizə uyğun deyil.

GÜLLÜ. Onsuz da mən istəmirəm.

İZMİRLİ. Əslində, xeyli mərd adamdır.

DUDU. Nə olsun, tumsuz üzüm istəyir. Siz tumlu üzümsünüz.

ZEYNƏB. Sən də bax da, Cəzayir.

DUDU. Uşağı da yoxdur, bax, bu kişi sənə uyğundur.

ZEYNƏB. *(Məktubu və şəkli Cəzayirə verir)* Di bax da. Bəyənsən, bu iş olar.

(Telefonu çalır. Açıq) Alo. Sabahınız xeyir! Gəlmişəm. Elə indi? Oldu. Beş

dəqiqəyə ordayam. Oldu. Yaxşı, bu dəqiqə çıxıram. Nə olub ki? *(Qulaq asır)*

Yaxşı... Hələlik. *(Telefonu söndürür. Tələsik çıxanda)* Allah tərəfi boş çarpayı var.

DUDU. Gülə-gülə, Zeynəb xanım.

İZMİRLİ. Gülə-gülə...

(Zeynəbi ötürəndə, əlində bağlamalarla Cəmiyyətçi (dərnəkçi) Nazan içəri girir.)

NAZAN. Müdir xanım, hara belə?

ZEYNƏB. Sədr çağırır. Təzə kimsə gəlib. Tez qayıdacağam. (*Gedir*)

NAZAN. Aşağıda maşında bir-iki şey var, düşün onları gətirin.

(*Fidan və İzmirli gedirlər. Dudu və Güllü Nazanın əlindəkiləri alıb mətbəxə qoyurlar.*)

NAZAN. (*Özünü kreslonun üstünə, sanki, tullayır*) Of!.. Yorulmuşam. Bircə mərtəbə pilləkən çıxmaq məni yorur. Qocalıram, nədir?!

DUDU. Nazan xanım, sən belə deyirsənsə, biz nə deyək?

GÜLLÜ. Sən qətiyyən qocalmazsan, Nazan xanım. Kaş ki, biz də sənə kimi həyata bağlı ola biləydik...

DUDU. Bir saniyə yerində dayanmırsan.

İZMİRLİ. İşləyən dəmir paslamaz.

GÜLLÜ. Üstəlik, ev işləri... Hər yerə necə çatırsan?

NAZAN. Kim deyir ki, hər yerə çatıram?! Belə getsə, ərim məni boşayacaq. Elə hey "bir az evinə vaxt ayır" deyə-deyə durur.

DUDU. Nazan xanım, sən evinə də vaxt ayırmamış olmazsan.

GÜLLÜ. Bu tələbkarlıqla heç vaxt ayırmamış olarsan?!

NAZAN. (*Gülə-gülə*) Evdə olsam, vaxt ayıracağam. Açığı, dərnəyin işləri bütün vaxtımı alır.

DUDU. Allah səndən razı olsun! Çiyində daşıyırsan...

NAZAN. İçimdən gəlir, Dudu xala. Yalnız onda hiss edirəm ki, işə yarayıram.

DUDU. (*Zərəfat edir*) Amma yenə də evə vaxt ayır. Bu dövrdə təzə ər tapmaq çətinidir.

NAZAN. Əslində, o evə girəndə, ürəyim sıxılır. Neyləyim, belə xoşbəxt oluram. Demək olar ki, evə yatandan-yatana gedirəm. Yenə də yuxuma haram qatıb, evlərini görürəm. Televizoru niyə yandırmamısınız?

DUDU. Sınıb.

NAZAN. Niyə xəbərim olmayıb?

GÜLLÜ. Biz də sizi gözləyirdik.

NAZAN. Nola, zəng edib, mənə deyərdiniz. Ustanı gətirib gələrdim.

DUDU. Ağlımıza gəlməyib.

NAZAN. (*Yavaşca, Cəzayiri göstərərək*) Buna nə olub?

GÜLLÜ. Dünən gecə yenə daşlayıblar.

(İzmirli və Fidan allərində bağlamalarla içəri girirlər. Digərləri kömək edib, allərindən alırlar.)

NAZAN. Amandır, o bağlamadan ehtiyatlı olun. Stəkan, boşqab var, qırılmasın. Nəsə qaldı?

FİDAN. Nazan xala, hamısını gətirdik.

NAZAN. Afərin, qızım.

DUDU. Qəhvə hazırlayım?

NAZAN. Hazırla. Amma falıma da baxarsan.

DUDU. Olar. *(Qəhvə üçün qəhvədana su tökür.)*

(Qapı döyülür. Fidan qapını açır. Serap daxil olur.)

SERAP. Sabahınız xeyir!

HAMISI. Sabahın xeyir!

SERAP. Oooo, nə gözəl!.. Nazan xanım da burda imiş... Yamanca təəccübləndim.

NAZAN. Niyə?

SERAP. Səni birinci dəfə oturan görürəm.

NAZAN. Yorulmuşam. Səhərdən lazımı şeylər yığırım. Fidan, bax, sənin üçün də dəftər-qələm almışam. Məktəb başlasın, kitablarını da verəcəklər. Söz veriblər.

FİDAN. Çox sağ ol, Nazan xala.

NAZAN. Bax, səninkilər ordakı bağlamadadır.

FİDAN. *(Maraqla baxır)* Bunda ət var. Toyuq-filan...

NAZAN. Onda yox, o birisində... Daha böyük olanda. Bax, o...

(Fidan sevinə-sevinə bağlamadakı ləvazimatları çıxardır. Dəftər, qələm və s.)

DUDU. Allah razı olsun!

GÜLLÜ. Həmişə bizim üçün ora-bura qaçır.

DUDU. *(Qəhvəni verəndə)* Bu yaxşılıqlarının əvəzini necə çıxacağıq, bilmirəm.

NAZAN. Falıma baxsan, əvəzini çıxmış olacaqsan.

DUDU. Bax, indi də televizora görə, ustanın yanına gedəcək.

SERAP. Televizora nə olub ki?

DUDU. Səhər işləmədi. Axşama da iki dənə serial var.

SERAP. Allah, Allah!..

NAZAN. Bir azdan gedəcəyəm. Bu gün həll olacaq.

DUDU. (*Təzədən xatırladır*) Axşama üç dənə serial var.

NAZAN. Alınmasa, gələndə ehtiyat televizor gətirsin, burada düzəldə bilməsə, onu qoysun.

DUDU. Allah razı olsun!

NAZAN. Nikah nə vaxtdır?

SERAP. Nazan xanım, qərara almışığı ki, əsgərlikdən sonra olsun.

NAZAN. Doğrudan? Qərarınızı niyə dəyişdiniz ki?

SERAP. Yarı-yarımçıq bir şey olası idi. Dedik ki, tələsməyə ehtiyac yoxdur. Bu problem də həll olsun, rahatlayaq. İstəyirik ki, həyatımızı əskiksiz quraq.

NAZAN. Məncə də düz eləmişiniz.

SERAP. Ev tutulmalıdır, əşya alınmalıdır. Tələm-tələsik nikahdır. Sonra əsgərə gedəcək. Əsgərlik müddətində havayından kirayə pulu veriləcək. Üstəlik, təkcə mənim maaşım ilə onu ödəyəcəyəm.

NAZAN. Düzdür.

SERAP. Bir də ki, əsgərlikdən qayıdıandan sonra, iş məsələsi də dəqiqləşməlidir. İstəyir ki, başqa işə girsin. Bu, qeyri-dəqiq şeylər həll olunmalıdır. Onsuz da anamla atam da bu cür istəyiblər.

NAZAN. Nə vaxt əsgərə gedəcək?

SERAP. Hər dəqiqə gedə bilər. Daha gün sayırıq.

NAZAN. Hər şeyin xeyirlisi.

SERAP. Çox sağ olun!

(Cəzayirin susqunluğu Serapın diqqətini çəkib. İşarə edərək, digər qadınlardan soruşur. Güllü alləri ilə Cəzayirin daş-qalaq olduğunu başa salır.)

FİDAN. (*Onun üçün gətirilən ləvazimatlara baxıb*) Çox sağ olun, Nazan xala.

NAZAN. Gülə-gülə işlət, qızım. Onları apar otağına.

(Fidan ləvazimatları otağına aparır.)

SERAP. (*Cəzayirə*) Cəzayir... Bir az səninlə danışaq.

CƏZAYİR. Həkim xanım, necə istəyirsiniz...

SERAP. (*Cəzayirə*) Sən otağa keç. (*Nazana*) Bir az mənə icazə ver...

(*Cəzayir otağa keçir, ayaq üstə gözləyir.*)

NAZAN. Buyurun... İşinizdə olun.

SERAP. Tez getməyəcəksənsə, bir az da danışarıq.

NAZAN. Hələ burdayam. Onsuz da Müdirə xanımı gözləyəcəyəm.

SERAP. Yaxşı. (*Otağa keçir. Cəzayirə*) Otur da. Rahat ol. Mən özgə deyiləm.

(*Fidan otaqdan çıxıb gəlir. Sakitcə mobil telefonuna baxır. Digərlərinə bildirmədən, mesaj oxuyur. Həyəcanlanır. Cavablandırır. Çölə çıxmaq üçün münasib vaxt axtarır.*)

CƏZAYİR. Serab xanım, mənim bu halım necə olacaq? Daha dözə bilmirəm!

SERAP. Cəzayir, halında heç nə yoxdur. Özünü lazımsız yerə günahlandırırısan.

CƏZAYİR. Günahlandırmıram.

SERAP. Günahlandırırısan. Məndən heç nə gizlətmə. Mənə hər şeyi danışmalısən. Yoxsa, çarə tapa bilmərik. Bunları hamısı stresdir. Bu ölkədə daş-qalaq hadisəsi yoxdur. Heç olmasa, hələ ki, yoxdur. Belə bir şey yoxdur. Bu haqda dəfələrlə danışmışıq. Danışmamışıq?

CƏZAYİR. Danışmışıq.

SERAP. Bəs, nə olub?

CƏZAYİR. Həkim xanım, bu, məndən asılı deyil ki... Gündüzlər ağıma belə bir şey gəlmir. Baxın, indi hər şey normaldır. Gecə çarpayıda yatan kimi bir anın içində hər şey dəyişir. Dünən gecə siz də məni daşlayırdınız.

SERAP. Bu, təbii deyil? Tanış simaları görməyindən təbii nə ola bilər ki?! On beş gündür buradasan və bizdən başqa heç kimi görmürsən. Elə deyil?

CƏZAYİR. Bəli.

SERAP. Amma təbii olmayan budur. Səbəbsiz yerə bu cür qarabasmalar görməyin... Məni başa düşürsən?

CƏZAYİR. Bəli, başa düşürəm.

SERAP. Səndən açıq bir şey soruşacağam, Cəzayir. Əmin ola bilərsiniz ki, aramızda qalacaq. Hər şey məndə qalacaq. Başa düşürsən?

CƏZAYİR. Mən sizə həmişə güvənirəm.

SERAP. Eləysə, de. Sən ərini aldatmısan?

CƏZAYİR. (*Əks reaksiya verir*) Xeyr! Qətiyyən belə bir şey etməmişəm!

SERAP. Düz sözüdür?

CƏZAYİR. Bəli, düz sözümdür!

SERAP. Yaxşı, əla. Bəs, beynində?

CƏZAYİR. Başa düşmədim, həkim xanım?!

SERAP. Bax, Cəzayir. Mənə diqqətlə qulaq as. Bəzən adamlar fantaziyalar qururlar. Kiminləsə sevişdiklərini xəyal edirlər. Bunu hamımız edirik. Başa düşürsən, hətta mən də edirəm... Mən də. Məndən çəkinmə. Gəl, daha bu sıxıntılar qurtarsın. Ailə qurmamışdan qabaq, ya da sonra xoşuna gələn kimsə var idi?

CƏZAYİR. Əvvəllər gəzdiyim biri var idi. Hərdənbir görüşüb, sahilə gedərdik, çay içərdik, danışardıq.

SƏRAB. Münasibətiniz var idi? Yəni cinsi əlaqə...

CƏZAYİR. Öpüşürdük. Heç vaxt aramızda pis nə isə baş verməyib. Bu qədər...

SERAP. Yəni heç sevişməmişsiniz?

CƏZAYİR. Sevişmə demək olar? Onsuz da atama demişdilər. Bizi gəlib çay evində tutdu. Və onu da, məni də döydü. Ondan sonra, bir də görüşməmişik. Sonra da məni ərimlə evləndirdilər. Mən gözümü ər evində açdım.

SERAP. Ərin nə işlə məşğul idi?

CƏZAYİR. Sənətkar idi.

SERAP. Necə oldu ki, ailə qurdunuz?

CƏZAYİR. Məni gəlib istədilər. O vaxt anası sağ idi. Bizimkilər razılıq verdilər.

SERAP. Sən də istəyirdin?

CƏZAYİR. Hə. Əvvəllərdə hər şey yaxşı idi. Ayrıca evə çıxmışdıq. Sonra işləri düz getmədi. İcməyə başladı. Hər gecə evə piyan gəlirdi. Uşağımız da olmurdu. Bütün gün evdə idim. Dükana belə, gedə bilməzdim. Bir dəfə düz qarşımızdakı super-marketə getmişdim. Bir-iki şey alıb qayıdanda, gördüm ki, məni gözləyir. Yenə də piyan idi, üstümə atılıb, məni döydü. Aldığım alma və portağallar yerə töküldü. Daha məni tez-tez döyürdü. Sonra da bir gün gəlib dedi ki, bürünəcəksən! Özü də saqqal saxladı. Amma içkini atmamışdı. Ancaq Allahın adı dilindən düşmürdü. Hərdənbir küçəyə çıxanda da hamıyla iki cümlədən bir dəstəməzdan, nazməzdan

danışmağı da açıq-aydın saxtakarlıq nümunəsi idi. Xüsusən, hər gecə gedib namazını məsciddə qılırdı. Sonra evə gəlib boğmalanırdı. Pərdələri bərk-bərk örtürdü. Təzə-təzə adətlər icad edirdi. Məsələn, küçəyə uzun təsbəhlə çıxırdı. Bir təriqətə də qoşuldu. Ora davamlı gedirdi. Bizim ailəmiz də dinə inanır, amma anam heç vaxt bağlanmayıb. Onlar da mənim qara çarşaba bürünməyimə etiraz etdilər. Amma atam dedi ki, qızım, ərin necə istəyir, elə də olsun. Yoxsa, dolanmaq olmaz. Onlara deyə bilmədim ki, ərim belə görünür, amma yenə də içir, saxtakarın biridir.

SERAP. Bunu başa düşə bilmədim. Yəni ərin dinə-imana gəlmiş kimi görünürdü, amma gəlməmişdi... Elədir? Onda bunu niyə edirdi ki?

CƏZAYİR. Əlbəttə ki, kommersiya vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün. Bir anda vəziyyəti yaxşılaşmağa başlamışdı. Kreditlər, filan... Hər yerdən onu dəstəkləyirdilər. Onun bu iki üzvlü münasibəti ona qarşı olan hörmətimi də alt-üst elədi. Küçəyə çıxan kimi onun arxasında gedirdim. Bu, mənə çox təsir edirdi. Daha ona nifrət edirdim. Bir neçə dəfə onu öldürmək də istəmişəm. Hətta özümü də öldürmək... Amma bacarmadım. Anamı, sonra da dalınca atamı itirdim. Onları itirməyim mənə əməlli-başlı təsir eləmişdi. Dəli olacaqdım. Məni həkimə apardı. Həkim də onların dəstədən idi. Mənə dedi ki, namaz qılmağa başla, heç nəyin qalmayacaq. Ərini özünə nümunə bil. Ona deyə bilmədim ki, ərimi özümə nümunə seçsəm, gərək hər gecə boğmalanıram.

SERAP. Yaxşı, Cəzayir. Bir az sakitləş.

CƏZAYİR. Danışdıqca rahatlanıram.

SERAP. Yaxşı, eləysə, davam edək. O daş-qalaq olunan qadının filminə harda və nə vaxt baxmısan?

CƏZAYİR. Bir qohumumuz var idi. Qara çarşab geyinməyimi təəccüblə qarşılamaşdı. Bir gün Sevdə bizə gəldi. Uşaqlıq dostum idi. Atatürkçü cəmiyyətlərdə işləyirdi. Bir də əlində kompyüteri var idi. O göstərdi. Bir qadının daş yağışının altında ölməyini göstərirdi. Bir də şəkil var idi. O şəkllə baxanda, ya da yadıma düşəndə, ordakı qadın özüm olurdum. Hara baxsam, orda idi, ordaydım. Sonra ərim məni küçəyə çıxardası idi. Adi paltarla çıxdım. "Sən neyləyirsən?" deyib, məni evə soxdu və döydü. Birinci dəfə üsyan elədim. "Sən riyakarsan. Daha məcbur eləmə. Çıxıb qışqıraram, hər şeyi danışaram!" dedim, qorxdı. Səsini çıxartmadı. Bir müddət də elə davam elədi. Otağımı da ayırdım. Hər şeyə "yaxşı" dedi. "Amma küçəyə bürünməmiş çıxma, axırım olar. Bütün etibarım, güvənim

puç olar” dedi. Tab gətirə bilmədim. Evdən çıxdım və budur, bura gəldim. Yoxsa, onu öldürə bilərdim. And içirəm ki, öldürəcəkdim. Həkim xanım, məni başa düşürsən? Qatil ola bilərdim. (*Susur. Demək olar ki, oturduğu kresloda yatmaq üzrədir.*)

SERAP. Yaxşı, Cəzayir. İndi mənə diqqətlə qulaq as. Aydındır ki, ağır bir travma keçirmisən. Amma artıq bunları da qəbul eləməlisən. Sənin üçün o günlər ötüb-keçdi. Bax, burada istədiyini kimi yaşayırsan. Bizim ölkəmizdə daş-qalaq olma hadisəsi yoxdur. Əvvəlcə, buna inanmalısən. (*Cəzayirin yatdığıının fərqlində deyil.*) Heç kim səni daşlamır. Daşlaya da bilməz. Daha bu stressdən, qorxudan xilas olmalısən. Bizim deməyimiz kifayət deyil. Sən də səy göstərməlisən. Bizə kömək etməlisən. (*Yatdığını görür. Sakitcə qalxır. Salona keçir.*)

(Fidan digərlərinin Serapa tərəf yönəlməsindən istifadə edərək, yavaşca çölə çıxır. Qapını da tam örtməyib çıxıb.)

SERAP. (*İşarə edir ki, sakit olsunlar*) Yatdı.

NAZAN. Çarpayısına keçərdi...

SERAP. Vacib deyil.

DUDU. Necədir?

SERAP. Hamımız ona kömək etməliyik. Hətta biz də bəs eləmərik.

NAZAN. Bizim cəmiyyətin sədri ruhi dispanserin baş həkimini tanıyır.

SERAP. Bunu bilməyim yaxşı oldu. Mütləq ona ehtiyacımız olacaq. Bu saat bu haqda müdirə xanımla danışmalıyıq.

GÜLLÜ. Serap xanım, bilirsən, mənə maraqlı olan nədir?

SERAP. Nədir?

GÜLLÜ. Baxın, indi yatır...

SERAP. Aha...

GÜLLÜ. Görəsən, onu yenə də daşlayacaqlar? İndi, yəni yatanda...

İZMİRLİ. Bax, bunu heç fikirləşməmişəm.

DUDU. Serap xanım, deyirsiniz, yenə olar?..

SERAP. Bilmirəm.

GÜLLÜ. Siz bilməsəniz, kim bilə bilər?

SERAP. Belə işlər bəlli deyil. Amma bircə onu bilirəm ki, hamımız ona kömək etməliyik.

İZMİRLİ. Neyləyə bilərik ki?

SERAP. Təlqin... Davamlı təlqin... Hər fürsətdə. Həmişə. Bir saniyə belə, özünə qulaq asmağına fürsət yaratmamalıyıq. Onu məşğul etməliyik.

(Cəzayir oyanır. Ətrafına təəccüblə baxır. Qalxır və salona gəlir.)

DUDU. Oyanmısan?

GÜLLÜ. Yaxşıca yatdın, vallah.

CƏZAYİR. Necə oldu, heç özüm də bilmədim. Bağışlayın, həkim xanım.

Gözümü yuxu aparıb...

SERAP. Bir az da yatardın da...

GÜLLÜ. Yenə də səni daşa basdılar? İndi içəridə?

CƏZAYİR. Yox.

SERAP. Bax, dediyim kimi. Bunu danışacaqsan. Daha bu stresin, qorxun bitsin.

DUDU. Bitsin.

NAZAN. Nə gözəl!..

*(Qapı itələnir. Zeynəb, yanında qara çadralı Diyarbəkirli ilə içəri girir.
Bir cüt göz Diyarbəkirliyə cəsarətlə baxmaqdadır.)*

ZEYNƏB. Baxın, xanımlar. Sizə təzə yoldaş gətirmişəm. Di daha bu çadranı çıxart.

(Cəzayir yenə də narahat olub. Diyarbəkirliyə bir az da qorxu ilə baxır. Zeynəbin də köməyi ilə Diyarbəkirlinin çadrası çıxardılıb. Serap Zeynəbin gözüünün göyərdiyini o saat görüb.)

ZEYNƏB. Zılfo... Diyarbəkir gözəli Zılfo.

İZMİRLİ. *(Tez qəzetə baxır. Digərlərinə göstərərək)* Baxın, bu odur.

(Diyarbəkirli xeyli qorxur. Qorxu dolu gözlərlə hamıya baxır. Güllü Fidanı görmədiyini üçün əvvəlcə otağa, sonra vanna otağına baxır.)

ZEYNƏB. Daha qorxma, Zılfo... Bax, burada etibarlı əllərdəsən. Daha sənə heç kim heç nə edə bilməyəcək. Keç, əyləş.

(Serap işarə ilə Zeynəbdən gözüna nə olduğunu soruşur. Zeynəb mimikalarla sonra deyəcəyini bildirir.)

GÜLLÜ. *(Qışqırır)* Fidan yoxdur! Fidan yoxdur!

DUDU. İndi burdaydı.

İZMİRLİ. Burdaydı.

ZEYNƏB. Mən gələndə, qapı açıq idi.

GÜLLÜ. Harasa göndərmisiz?

ZEYNƏB. Yox.

DUDU. Mən də göndərməmişəm.

SERAP. Zəng elə də.

GÜLLÜ. Başımda ağıl qalmayıb ki... *(Telefonla zəng vurur)* Telefonu bağlıdır.

ZEYNƏB. Bir dayan görək, o saat təlaşlanma.

İZMİRLİ. O saat ağına pis şeylər gətirmə.

SERAP. O qaçası qız deyil.

GÜLLÜ. Bu qız qaçıb. Mən məhv olaram. *(Tez-tələsik əyninə bir şey keçirir. Çıxanda, çöldən səsi eşidilir.)* Bu it məni öldürər! Öldürər!

P Ə R D Ə

İKİNCİ HİSSƏ

(Həmin məkan. Diyarbəkirlilə masada yemək yeyir. Kəfsiz və üzgündür. Serapla Zeynəb Serapın otağındadırlar. Dudu, İzmirli və Cəzayir ona diqqətlə tamaşa edirlər. Cəzayir, sanki, bir az da əsəbi formada Diyarbəkirliyə baxır.)

SERAP. Zeynəb xanım, yenə də döyüb?

ZEYNƏB. Heç soruşma.

SERAP. Səbəbi nə oldu?

ZEYNƏB. Əsəblərinə toxunurammış. Tamamən manyaklaşıb. Qabağından keçirəm, yıxılıp deyə, kresloda oturduğu yerdə ayağını uzadır. Yəni bu belə davam edə bilməz.

SERAP. Gözünü Allah qoruyub. Nə deyim?! Aman Allah! Zeynəb xanım, əslində, ona da qulaq asmaq lazımdır.

ZEYNƏB. Qulaq asıb, neyləyəcəksən? Məlumdur. Müdirlik gözləyirdi, başına başqa partıyanı gətirdilər. Mən burada müdirəm deyə, qəbul edə bilmir. Gücü onlara çatmayanda da hirsini məndən çıxır. *(Əli ilə göstərir)*
Gump, gump...

SERAP. Oyunlara göndər. Söyüb rahatlayar.

ZEYNƏB. Oyunlara evdə baxır. Yəni rahatlanmır. Əslində, mələk kimi adam idi. Yazığım da gəlir. Amma rəhm ediləsi vəziyyəti çoxdan keçib.

SERAP. Ay səni!..

ZEYNƏB. *(Bir sirr verirmiş kimi)* Daha dözə bilmirəm, Serap. Belə davam edə bilməz. İndi içəri keçək. Münasib vaxtda yenə də danışarıq.

(Zeynəb və Serap solana gəlirlər. Diyarbəkirli salfetlə ağzını silir.)

ZEYNƏB. Boşqabındakı qurtarmalıdır.

DİYARBƏKİRLİ. Ürəyim bulanır.

ZEYNƏB. Yaxşı. *(Əlindəki həbi uzadır)* Bunu da içməlisən. *(Diyarbəkirlinin şübhə ilə baxdığını görərək)* Bu, səni sakitləşdirəcək. Dudu xala, bir stəkan su verə bilərsən?

(Dudu bir stəkan su gətirir, uzadır. Diyarbəkirli suyu və Zeynəbin uzatdığı həbi alır. Həbi ağzına atıb, içir.)

DUDU. Çay da içirsən?

DİYARBƏKİRLİ. Ürəyim bulanır.

ZEYNƏB. Yaxşı. *(Serapla him-cimləşir)* Hamısı ötüb-keçəcək. Zılfo, Serap xanım səninlə danışmaq istəyir.

SERAP. Qorxmalı heç nə yoxdur. *(Əlindən tutub qaldırır)* Daha gərgin olma. Bax, burada etibarlı əllərdəsən. *(Serap ağır addımlarla Diyarbəkirlini otağına aparır. Oturmağına kömək edir. Serap qapının qarşısına yaxınlaşaraq)* Zeynəb xanım, sən də gələ bilərsən?

(Zeynəb də gəlir. Qapını örtür. Diyarbəkirlinin yanında oturur.)

SERAP. Bir də xoş gəlmisən.

ZEYNƏB. Aramıza xoş gəlmisən, Zılfo.

DİYARBƏKİRLİ. Xoş gördük.

SERAP. Zeynəb xanım sığınma evimizin rəhbəridir.

ZEYNƏB. Serap xanım da psixoloqdur. Hər mövzuda sənə qulaq asacaq. Problemlərini həll edəcək. Ondan və məndən qətiyyən çəkinmə. Məqsədimiz sənə kömək etməkdir.

SERAP. İstəyirik ki, bundan əmin olasan.

ZEYNƏB. Heç kim sənə toxunmayacaq. Sənin üçün heç bir təhlükə qalmayıb. Danışdıq, canım?

DİYARBƏKİRLİ. *(Elə də inanmasa da)* Oldu.

SERAP. Nələr olduğunu mənə əvvəldən danış. Hərçənd, qəzetdə nələrsə yazılmışdı, amma istəmirəm ki, əskik məlumat olsun. Aydındır?

DİYARBƏKİRLİ. Yaxşı.

SERAP. İndidən təşəkkür edirəm. Diyarbəkirin mərkəzində yaşayırsınız?

DİYARBƏKİRLİ. Yox, Silvanda...

SERAP. Silvan Diyarbəkirə yaxındır?

DİYARBƏKİRLİ. Avtobusla bir saatlıq yoldur. Xüsusi maşınla bir az da tez getmək olur.

SERAP. *(Qarşısındakı kağızda qeyd aparır)* Atan nə işlə məşğuldur?

DİYARBƏKİRLİ. Heyvandarlıqla məşğul olur.

SERAP. Anan?

DİYARBƏKİRLİ. Evdar qadındır.

SERAP. Yəni işləmir?

DİYARBƏKİRLİ. Ev işləri görür. Bir də səhərlə süd sağır, yumurtaları yığır.

SERAP. Ev sizə məxsusdur?

DİYARBƏKİRLİ. Bizə məxsusdur. Ev deyən də ki, üç göz otaqdır. Çox mərtəbəli deyil. Bir də böyük bağçamız var.

SERAP. Səndən başqa neçə uşaq var?

DİYARBƏKİRLİ. Biz səkkiz uşağıq. Yeddi qız, bir oğlan.

SERAP. Yəni oğlan bir dənədir.

DİYARBƏKİRLİ. Hə.

SERAP. Yəni arxanca İstanbulla gələn...

DİYARBƏKİRLİ. Hə. Məndən bir yaş balacadır. Ən balacamızdır.

SERAP. Yeddi qızdan sonra, oğlan uşağını atan tapıb, elədir?

DİYARBƏKİRLİ. Bəli.

SERAP. Neçə yaşın var?

DİYARBƏKİRLİ. 17. Üç aydan sonra 18 olacaq.

SERAP. Belə olanda, deməli, qardaşının 16 yaşı var...

DİYARBƏKİRLİ. Elədir.

SERAP. Təhsilin nədir?

DİYARBƏKİRLİ. Qız Sənət Kollecinin ikinci kursundan çıxmışam. Ötən il. Qiyabi oxumuşam. Yəni məktəbə getmədən. İmtahandan imtahana getdiyim üçün atam oxumağıma icazə verdi. Təcrübəyə getmək lazım olanda da icazə vermədi. Atam dedi ki, bəsdir.

SERAP. Bəs qardaşın?

DİYARBƏKİRLİ. Kollecin ikinci kursundadır. İkinci kursu bu il oxuyacaq.

SERAP. Təəssüf ki, daha oxuya bilməyəcək. (*Ağladığını görür*) Səhv elədi. Bütün gələcəyini alt-üst etdi. Ağlama. Bu işdə sənin günahın yoxdur.

DİYARBƏKİRLİ. (*Yenə də qardaşını müdafiə edir*) Onun günahı yoxdur ki... Adətimizdir. (Törəmizdir) Məni də çox istəyir.

ZEYNƏB. Çox sevdiyi üçün səni vuracaqdı?

SERAP. Əlindən güclə xilas oldun. Bəs, o bir bacıların?

DİYARBƏKİRLİ. Birindən başqa hamısı ailəlidir. Ən böyük bacım duldur. O evdədir, anamgildə. Kürəkənimizi yol qəzasında itirmişik.

ZEYNƏB. Başın sağ olsun, Zılfo!

SERAP. Başınız sağ olsun!

DİYARBƏKİRLİ. Dostlar sağ olsun!

SERAP. Onların təhsilləri necədir?

DİYARBƏKİRLİ. Hamısı ibtidai sinfi bitiriblər. Bircə məndən böyük bacım Qız Sənətini bitirib. Çöldən. Ailə qurub, Almaniyaya getdi.

SERAP. O birisilər harda yaşayır?

DİYARBƏKİRLİ. Biri Bitlisdə, o birisilər Diyarbəkirdə. Amma biri Silvandadır.

SERAP. Səndən balaca bacın var?

DİYARBƏKİRLİ. Hamısı məndən böyükdür. Ən balaca qız mənəm.

ZEYNƏB. Doğrudan da sən çox gözəl qızsan. Diyarbəkir Qarpız Gözəli seçilmisən?

DİYARBƏKİRLİ. Yox. Qoşulmaq istəsəm də atam icazə verməzdi.

ZEYNƏB. Qəzetdə yazmışdı. Deməli, yalandan yazıblar.

SERAP. Amma bir həqiqəti də deyiblər. Zılfo, sən doğrudan da çox gözəl qızsan.

ZILFO. (*Xoşuna gəlib*) Gözəlliyi neyləyirəm?! Kaş ki, Allah çirkin bəxti verərdi.

ZEYNƏB. Sən Türkiyə gözəli də olarsan. (*Ələ salır*) Gəl, səni burdakı yarışmaya qoşaq. Türkiyə gözəli seçilsən, təəccüblənmə. Nə deyirsən?

ZILFO. (*Sadəlövhəsinə*) Qoşula bilmərəm.

ZEYNƏB. Niyə?

ZILFO. (*Sadəlövhəsinə*) Onda məni taparlar.

ZEYNƏB. Ah, şirinim mənim... Sən bir bu saflığa bax...

SERAP. Zilfo, bəs, hadisə necə baş verdi?

DİYARBƏKİRLİ. Başa düşmədim.

SERAP. Yəni qaçmağın...

DİYARBƏKİRLİ. (*Bir müddət susur*) Məni bir nəfər istəmişdi. Vanlı idi. Atam verdi. Nişan olacaqdı. Sonra da toyumuz Vanda olunasıydı, orda yaşayacaqdıq. Nişan gecəsindən bir gün qabaq qaçdıq.

SERAP. Kim idi o? Yəni qaçdığın oğlan?

DİYARBƏKİRLİ. Bir-birimizi imtahanlara gedib gələndə tanımışdıq. Danışdıq. Atam məni təcrübəyə göndərmədi. O da əsgərə getdi. Həmişə onu gözlədim. İcazə ilə gəlmişdi. Xəbər göndərdim ki, məni satırlar. Dedi ki, qaçaq, qaçdıq.

SERAP. Ailən bundan xəbərdar idi?

DİYARBƏKİRLİ. Bilmirdilər. Onsuz da bilsəydilər də məni sağ qoymazdılar. Amma anama demək istədim. Dedim ki, mən bu kişini tanımıram, görməmişəm. Dedi, evlənəndə, tanıyarsan, görərsən. Dedim ki, onu sevmirəm. Dedi, evlənəndə sevərsən. Bacıların da ərlərini tanımırdılar. Bax, gör indi hər şey necə gözəl gedir... Bizdə adət belədir. Qızlardan soruşurlar. Avtobusa bilet aldım. Minib, İstanbula gəldik. Burda onun qohumları var idi. Bir müddət gizlənəcəkdik. Onsuz da gələndə kimi mənə molla nikahı da kəsdilər. Rəsmi nikah üçün isə 18 yaşımın tamam olmağını gözləməliydim. Onlar da bizi uzaq qohumlarının yanına qoydular. Günləri saymağa başladım. (*Ağlayır*) Atamgil yığılıblar. Qərara gəliblər. Qardaşım izimizə düşüb. Axırda da tapdı. Səhəri gün təzədən hərbi hissəyə getməli idi. Dedi, gəl gəzməyə gedək, axırkı günümüzə sahilə çay içək. Küçəyə çıxmaz olaydıq. Sən demə, bizi gözləyirmişlər. Silahı tuşladı. Onu vurdu. Mən qaçdım. O birisi küçədə polis şöbəsi var idi. Ora sığındım. Yoxsa, məni vuracaqdı. Onsuz da dalımca bir-iki dəfə atəş açdı. (*Ağlayır*) Polislər silahlarını çıxarıb, arxasınca getdilər. Amma qardaşım qaçmışdı. Məni də polis evinə apardılar. Dünən gecə orta yatdırdılar. Sonra rayon sədri ilə, bələdiyyə ilə danışdılar. Sədr deyib ki, onu sığınacağa yerləşdirərik. Sonra

yaşlı polis əlində bir bağlama gətirdi. Əynimdəki qara çarşabı gətimişdi. Dedi, bunu gey, al, bu da eynək. Daha səni heç kim tanımaz. Bir də tapşırıd ki, küçəyə çıxması olsam, bunu geyinməmiş çıxmayım.

ZEYNƏB. *(Təəccüblənir)* Sən qara çarşab geyinmirdin?

DİYARBƏKİRLİ. Yox. *(Yenə ağlayır)* Bizim ailəmizdə heç kim geyinmir. Sadəcə, saçlarını yaylıqla bağlayırlar.

ZEYNƏB. *(Yerindən qalxır. Diyarbəkirlinin çiyinlərindən mehribanlıqla tutur)* Daha bəsdir. Hamısı ötüb-keçdi. İndi bir az yatmalısan. *(Serapa)* Mən otaqdakı çarpayını hazırladım. *(Salona çıxır. Zəif səslə Duduya)* Bir az yatsın.

DUDU. Çarşabını dəyişdirdim.

ZEYNƏB. Çox sağ ol, Dudu xala. *(Serapın otağının qapısına yaxınlaşır)* Gəl, Zılfo.

(Zılfo qalxır. Serap da yanındadır. Salona keçirlər. İçəridəki otağa girirlər. Digər qadınlar maraqla arxalarınca baxırlar. Hətta Cəzayir bir az da əsəbləşərək baxır.

Zeynəb və Serap çıxırlar. Otağın qapısını örtürlər.)

ZEYNƏB. *(Cəzayirə)* Qara çarşabı polislər geyindirib ki, heç kim tanımasın. Yəni tanınmamaq üçün.

DUDU. *(Xatırlayır)* Bizim Çorum fahişəxanasındakı qadınlar da tanınmamaq üçün küçəyə qara çarşab geyib çıxırdılar. Tanımasınlar deyə.

ZEYNƏB. Güllüdən xəbər yoxdur?

DUDU. Gəlməyib.

ZEYNƏB. Bura İstanbuldur, hardan tapacaq?!

DUDU. Əslində, Fidan səhər kiminləsə telefonda danışdı. Şübhələnib, soruşdum, dedi ki, Ordudan bir dostum zəng vurub. Kaş ki, anasına deyərdim.

ZEYNƏB. Desən də nə dəyişəcəkdi ki?!

SERAP. Getməyi beyninə salıbsa, o, necə qarşını ala bilərdi ki?! Özünü günahlandırma, Dudu xala.

ZEYNƏB. Yoxsa, bizim bilmədiyimiz nələrənsə, xəbərin var?! Olan olub, qorxma, de. Heç olmasa, bundan sonrası üçün xeyri olar.

DUDU. Marketdəki oğlandan şübhələnmişdim. Mənimlə bir yerdə gedəndə, Fidana nəsə demişdi. Cahil qız, bəlkə də, qapılıb.

ZEYNƏB. *(Mobil telefonu çalır. Açıır)* Alo. Mənəm. Bəli. Salamlar. Xeyir ola?! *(Qulaq asır. Duduya baxaraq)* Yaxşı. Olar. Çox sağ olun! Deyərəm. Elə burda-

yam. Sədrə də deyərəm, əlbəttə. Hələlik. Oldu. (*Söndürür*) Gözün aydın olsun, Dudu xala. Sizlərə ömür, növbədə olan vəfat edib. Sabah səhər səni aparacağıq.

İZMİRLİ. Gözün aydın olsun, Dudu xala.

SERAP. Vallah, şansın var. Bu qədər tez olmağı möcüzədir.

ZEYNƏB. Sədr araya girməsəydi, olardı? Oturub-durub, sədrimizə dua etməliyik. Duanı əskik eləmə, Dudu xala.

SERAP. (*Gülərək*) Əzrayıla dua etməyi unutma.

İZMİRLİ. Allah razı olsun!

ZEYNƏB. (*Görür ki, Dudu sevinmir*) Nə olub, Dudu xala, sevinmirsən. Neyləyək, pis olma. Necə də olsa, öləcəkdi.

SERAP. Bunda sənənin nə təqsirin var?! Özünü günahlandırma.

ZEYNƏB. Sabah günortaya yaxın səni apararam. Rəhbərlikdən maşın da istəyirik. Onsuz da əşyan da elə də çox deyil.

(Qapının zəngi çalınır. İzmirlilə tez açır. Güllü gəlib, pərişandır.)

ZEYNƏB. Nə oldu?

SERAP. Hə, di yaxşı xəbər ver.

İZMİRLİ. Danış da!

GÜLLÜ. (*Sanki, özünü kresloya tullayır*) Bu köpək məni öldürəcək. Yüz faiz öldürəcək. Demişdi ki, fidanı bir də özünlə aparma. Oralarda sahib çıxma bilməzsən. Bu qıza bir şey olsa, Allaha and olsun, səni öldürərəm!

SERAP. Dayan görək, o dəqiqə həyəcanlanma.

GÜLLÜ. (*Əsəbləşir*) Yoxdur, qız yoxdur! Görmürsünüz, yoxdur da?! Bu boyda Bakırköydə baxmadığım şirniyyat evi, getmədiyim çayxana qalmadı. Sahili qarış-qarış gəzdim. Yoxdur! Elə bil ki, yer ayrılıb, içinə girib! Yoxdur! Əlimdə şəkli... Yoldan gəlib keçən adamlardan da soruşdum. Yoxdur! Yoxsa, məndən nə isə gizlədirsiniz?! Nə isə bilirsiniz?

ZEYNƏB. Biz də sənənin kimi, Güllü bacı.

SERAP. Kaş ki, bilərdik, bilsək, heç deməmiş olarıq?

GÜLLÜ. (*Ağlayır*) Bu köpək məni öldürər. Demişdi! Dəli olacağam! Polis şöbəsinə də getdim. (*Çırpınır*) Mən neyləyəyəm? Mənə bir yol göstərə bilən yoxdur? Telefonu bağlıdır. (*Təzədən zəng vurur. Qulaq asdırır*) Baxın, eşidin! Yoxdur, yoxdur! (*Ağlayır*) Qızım fidan kimi idi... Adı kimi idi. Ona qurban olum. Birdən kimsə maşına basıb, bir sakit, kimsəsiz yerə aparıbsa? Ona

necə qıya bilərlər? Aman Allahım! Bura İstanbuldur. Neçə qadına təcavüz edib, quyuya atıblar?! Mən neyləyəyəm?! Ondan mən nə cavab verərəm?! Dünya fır-fır fırlanır... Necə də başım fırlanır... Aman, aman, aman...

ZEYNƏB. Belə bir şey yoxdur!

DUDU. Ağzından yel alsın!

GÜLLÜ. Ay aman, özümü itirirəm... Ay aman!

*(Güllü arxası üstə kresloya yıxılır.
Digər qadınlar həyəcanla ona tərəf gedirlər.)*

ZEYNƏB. Odekalon!

SERAP. Başını dik tutun.

CƏZAYİR. *(Belə)* Ah, canım mənim!..

DUDU. *(Gətirdiyi odekalonla boynunu-başını ovuşdurur.)* Allah qorusun!

İZMİRLİ. Ana olmaq asan deyil.

*(Güllü yavaş-yavaş özünə gəlir. Dikəlib oturur.
Qabağa, arxaya gedib gəlir. Məlumdur ki, dua edir.)*

ZEYNƏB. Bax, ötdü.

SERAP. Arxaya söykən.

İZMİRLİ. Qorxma.

DUDU. Böyük qızdır, heç nə olmaz. Ağı başındadır.

CƏZAYİR. Elə bildim, pis nəşə oldu.

*(Qapının zəngi çalınır. Güllü həyəcanla qapıya baxır.
Fidan gəldi deyə, ümidlənib.)*

ZEYNƏB. *(Qapını açsın deyə, diqqətini cəlb edir)* Dudu xala...

(Dudu qapını açır. İçəriyə iki bükülmüş, əllərində – qucağında balaca bir televizorla Nazan gəlir. Güllü məyus olur. Dua etməyə davam edir.)

NAZAN. *(Əziyyətlə)* Bunu əlimdən alın.

(Dudu televizoru alıb, masaya aparır. Nazan iki bükülmüş

vəziyyətdə yeri-yərkən, digərləri yanına gəlirlər.)

ZEYNƏB. Nə olub, Nazan?

SERAP. Otur belə...

NAZAN. Belim...

İZMİRLİ. Nazan xanım, bu boyda televizoru da gəzdirərlər?

NAZAN. *(Kresloya uzanır)* Demə, demə... Ustanın yanına getmişdim. Gördüm, bağlıdır. Öz-özümə dedim ki, amandır, evə gedim. Mətbəxdəki televizoru aparım onlara. Onsuz da içəridə baxıram. Onlara daha çox lazımdır. Onsuz da ürəkləri darıxır. Seriaları ötürməsinlər.

DUDU. Allah razı olsun!

İZMİRLİ. Bax, bizim üçün.

CƏZAYİR. Nə olardı, bir gün də televizorsun qalardıq.

NAZAN. Yox, olmaz. Bir dəfə söz vermişəm. O saat evə getdim. Televizoru yandırdım. Hər ehtimala qarşı. Gördüm ki, işləyir, qapıçının zəngini basdım. Qapıçının arvadı dedi ki, evdə yoxdur. Soruşdum ki, hardadır, nə vaxt gələr? Dedi ki, axşama gələr. Nə lazım idi? Dedim ki, televizoru maşına aparacaqdım. "Mən gəlirəm" dedi və o dəqiqə də gəldi. Televizoru naqildən ayırdıq. Qapıçının arvadı güclü-qüvvətli idi. Bir yerdə tutaq, desəm də televizoru özü götürdü. Qapının qarşısına çıxartdı. Lifti basdım. Qapısını tutub, içəri girməyi üçün şərait yaratdım. Sonra da mənim maşınım qoydu. Dedi ki, istəyirsən, mən də sənənlə gəlim, amma sonra məni evə gətirərsən. Dedim, təşəkkür edirəm. Sığınacaqdan çıxıb dərnəyə gedəcəyəm, səni gətirsəm, gecikərəm. Əlinə də üç-beş lirə verib, maşını işə saldım. Qapının qabağına sağ-salamat gəldim.

ZEYNƏB. Niyə zəngi basmadın, düşüb götürərdilər?!

NAZAN. Demə, Zeynəbcim. Vallah, bəsirət gözümlə bağlanıb. Dedim ki, necə olsa, lift var. Liftə qədər aparmaq üçün adam tapım. Yoldan ötən bir cavan oğlan gördüm. Liftə qədər o gətirdi. Onsuz da bir mərtəbə qalxır. Sağ ol, deyib, uşağı yolladım.

SERAP. Olan olmuşdu, o da gələrdi.

NAZAN. Əslində, sizə sürpriz etmək istədim. Nə bilim ki, axmaqlıqdır da... Sən ehtiyatsızlıq eləmişən. Onsuz da belindən nələr çəkmişən...

SERAP. Bunu bilə-bilə...

NAZAN. Hə, bilə-bilə... Bəzən insanın bəsirət gözü bağlanır. Heç nə olmaz deyib, liftdə televizoru qucağımda saxladım. İki addım atmışdım ki,

belimdə nəşə “qırt” elədi... Ürəyimdə dedim, deyəsən, vəziyyət gərgindir. Nəşə oldu. Əyilib yeridim. Belə ayaqlarımın üstündə əyilsəm, ağırlıq təsir eləmir. Çətinliklə də olsa, qapının qabağına gəldim.

DUDU. Zəngi necə basdın?

İZMİRLİ. Özü də üç dəfə...

NAZAN. *(Yatdığı yerdə göstərir)* Belə yanakı dayanıb, başımla üç dəfə zəngi basdım.

DUDU. Yenə də Allah razı olsun!

İZMİRLİ. Vallah, bravo!

DUDU. Nazan xanım sözünün ağasıdır.

ZEYNƏB. Amma olan belinə oldu.

SERAP. İndi də işin-gücün az imiş kimi, Şirinevlərə, fizioterapiyaya get.

NAZAN. Allah eləməsin!

ZEYNƏB. Allah eləməsin, deməklə iş düzəlmir ki, Nazan xanım.

SERAP. Qorxuram ki, getməli olacaqsan.

İZMİRLİ. Yoxsa, hələ bıçaq altına girmək də var.

NAZAN. Hələ dərd orasıdır ki, mən evə necə gedəcəyəm?! Tutaq ki, getdik, bəs, bizimkinə bunu necə başa salacağam? Bilsə ki, televizor qaldırmışam, məni öldürər. Onsuz da bu işlərlə məşğul oluram deyə, dünən qışqırıb-bağırılmışdı. “Bu yolda şəhid olacaqsan” deyib, bağırırdı. Ərim gərək eşitməsin.

ZEYNƏB. *(Gülür)* Yəni haqsız da deyil, ha!..

SERAP. Ay Allah!..

ZEYNƏB. Qorxma, eşitdirmərik.

DUDU. Dayanın. Sənə bir baxım indi. Belə yana çevril, Nazan xanım.

ZEYNƏB. Əşşi, əl çək. Sən də lap şikəst edəcəksən.

DUDU. *(Qüruruna toxunur)* Əlim yüngüldür. Sadəcə, yoxlayacağam.

(Nazan kreslonun üstündə çox çətinliklə üzünü üstə çevrilir. Ağrıdan inləyir.)

SERAP. Sərt yer lazımdır.

DUDU. Yerə qoyaq.

(Nazanı hay-küylə yerə düşürürlər. Üzüqoylu yatdırırlar.)

DUDU. Özünü sıxma. Sərbəst burax. Rahatlan.

NAZAN. Elə olanda, ağrıdır.

DUDU. Mənim oğlumda da bel sürüşməsi var idi. Gün kimi aydındır ki, onunki qatırı qaldırmaqdan olub. *(Əli ilə Nazanın belini yoxlayır)* Burda ağrı var?

NAZAN. Yox.

DUDU. Bəs indi?

NAZAN. Var. Ay, ay, ay, ay!.. Çoxdur.

DUDU. İndi?

NAZAN. Azaldı. Bayağından azdır. Amma sızıldayır...

DUDU. *(Belini masaj edir)* İndi arxası üstə çevril. Bir az dincəl...

(Nazan arxası üstə güc-bəla ilə çevrilir. Aydındır ki, ağrıyır, əzab çəkir.)

NAZAN. Başımın altına bir yastıq verin. Belə çox ağrıyır.

(İzmirlili bir yastıq götürüb, Nazanın başının altına qoyur.)

İZMİRLİ. İndi yaxşıdır?

NAZAN. Tərpənməsəm, yaxşıdır.

ZEYNƏB. Bax, Nazancım, istəyirsənsə, təcili yardım çağırım.

NAZAN. Yox, istəmirəm, belə yaxşıdır...

ZEYNƏB. Sonra demə ki, demədi. Təcili yardımda tanışlarım çoxdur. Bir həkim baxsa, yaxşı olar.

NAZAN. Dayan görək, bir az dincəlim... Lazım olsa, apararsınız. Bu televizoru taxın baxaq.

SERAP. Heç indi yeridir?!

NAZAN. Bunu gətirdim deyə, bütün bunlar başıma gəldi. Heç olmasa, baxım, dəysin...

DUDU. *(Sadələvhlüklə)* Seriallar gecə başlayacaq. İndi boş-boş şeylər verir.

İZMİRLİ. Baxmağa dəyməz.

DUDU. Bura lap xəstəxana palatasına döndü...

NAZAN. Bax, ordadır, ucu görünür... Başlığı... Gördünüz? O birisini çıxarıb, yerinə bunu taxacaqsınız. Elə bu...

ZEYNƏB. *(Mobil telefonu çalır. Cavablandıranda)* Rəhbərlikdəndir... Alo... Bəli, burdayam... *(Bir müddət qulaq asır)* Bəlkə, telefonla qoşasınız?! Yəni gəlmədən... *(Qulaq asır)* Yaxşı... Bu dəqiqə gəlirəm. *(Telefonu söndürür)* Yenə

təcili sədr çağırır.

SERAP. Tez deyibsə, hərhalda, vacib nəşə var...

ZEYNƏB. Sədr üçün hər şey vacibdir. Hətta bir cümlə demək üçün də bu cür çağırır. (*Çıxanda*) Nazancım, təcili yardım istəmirsən?

NAZAN. Bura yaxşıdır, Zeynəb xanım. Bir az da dayanım, görək... Xəstəxanaya getsək, bir də gördüz, yatdırmaq istədilər... Bunu ərimə izah edə bilmərəm.

ZEYNƏB. Yaxşı, necə istəyirsən... (*Çıxanda*) Demə ki, demədi...

DUDU. (*Yanına gəlir*) Zeynəb xanım, bir söz deyə bilərəm?

ZEYNƏB. Nə olub, Dudu xala?

DUDU. (*Digərlərinin eşitməyəcəyi formada zəif səslə*) Mən xəstəxanaya getmək istəmirəm.

ZEYNƏB. Ay daaaa!.. Bu, hardan çıxdı?

DUDU. Orda əcəlimi gözləyim?

ZEYNƏB. Bu, nə deməkdir?

DUDU. Burda qalım. Hər işi görərəm. Görürəm də. İcazə ver, burda qalım.

ZEYNƏB. Axmaq-axmaq danışma. Bu, mümkün deyil.

DUDU. Sənin əlindədir. Qal desən, bu iş olar.

ZEYNƏB. Mənim deməyimlə olmaz. Buranın qanunları var. Bir də ki, mən bunu sədrə necə izah edərdəm? Yaxşı, bunu keçdik. Heç bilirsən, sənin yerində olmaq istəyən neçə nəfər var?! İndidən hazırlaş. Sabah səhər səni aparacağam!

(Zeynəb çıxıb gedir. Dudu pis olur, oturur. Güllü qabağa-ərxaya yellənərək, dua etməyə davam edir. Serap otağına keçir. Bir kitab götürür, oxuyur. Bir müddət sükut – səssizlik olur.)

NAZAN. Nə isə olub, Dudu xala?

DUDU. Yox.

İZMİRLİ. Elə bil ki, ürəyin sıxılıb...

DUDU. Sabah sizdən ayrılacağam. Yəqin bir az ona görə pis olmuşam. Hamınıza öyrəşmişdim.

NAZAN. Yenə də gələrsən. Həbsxanaya getmirsən ki...

İZMİRLİ. Orası elədir. Arada gələrsən. Əslində, biz də sənə öyrəşmişik.

NAZAN. Yaxşı, daha özünü üzmə. Hərdənbir səni yoluxmağa gələcəyəm.

İZMİRLİ. Mən də gələrəm. Az yaxşılığını görməmişik. Hər işimizi

görürdün.

DUDU. Kaş ki, mən burda qalaydım.

İZMİRLİ. Kaş ki...

DUDU. Zeynəb xanıma indi dedim. Dedim ki, qalım. Dedi "olmaz".
Qaydalara ziddir.

NAZAN. O da əmr quludur, Dudu xala.

DUDU. Bilirəm. Amma yenə də pis oldum.

NAZAN. Pis olma. Eləyə biləcəyi nəşə olsa, eləməzdi? Ən çox da sən
çayını, qəhvəni axtaracağam. Ürəyim elə çay istədi ki...

DUDU. İstəyirsənsə, verim...

NAZAN. Amma necə içəcəyəm?!

DUDU. Bir neçə dənə də yastıq qoyaq?

NAZAN. Deyirsən, olar?

DUDU. Əlbəttə, olar...

NAZAN. Yox, istəyəsi olmadım. Heç olmasa, bu radionu yandırın.
Səssizlik kefimi pozur.

(İzmirli radionu yandırır. Bir oyun havası başlayır.)

SERAP. *(İçəridən qışqırır)* Səsini azaldın. İçəridə yatan var.

(İzmirli səsini xeyli azaldır.)

NAZAN. Bu radio kanalını dəyişdirin, oynamağım gəldi...

*(Güllüdən başqa hamısı gülüşür. İzmirli kanalı dəyişdirir. Bir türk xalq
mahnisidir. Bir müddət sonra qapının zəngi çalınır. Güllü gözlərini yalvarıcı
baxışlarla qapıya zilləyir. Dudu qapını açır. Fidan cəsarətlə içəri girir. Hamı
səssizdir, elə bil ki, donublar. Artıq hər şey yavaşladılmış film kimidir.)*

GÜLLÜ. *(Gözlərindən yaş axa-axa ayağa qalxır. Fidana mehriban münasibətlə
yaxınlaşır. Sanki, birdən üstünə uçur. Döyməyə başlayır.)* Qancıq! Hardasan?

FİDAN. *(Yerə yığılır)* Ana!..

GÜLLÜ. *(Onun danışığına icazə vermədən, Fidanı döyür)* Qancıq!

FİDAN. Dayan! Mənə qulaq as! Vurma!

GÜLLÜ. Ay səni əxlaqsız! Ay səni!.. *(Danışmağına icazə vermədən, qızına*

şillə-şapalaq vurur.) Mən atana nə cavab verərdim?! Bunun cavabını necə verərdim? Qancıq! Ay səni, qancıq! Sən fahişə olacaqsan?

(Əvvəlcə, İzmirli Güllüyə tərəf qaçır. Güllü İzmirliyə itələyir. Fidana vurmağa davam edir. Sonra Cəzayir və Dudu. İçəridən qaçaraq, Serap gəlir. Güllünü qucaqlayıb, Fidanı əlindən almağa çalışır.)

FİDAN. *(Birdən böyük bir hiddətlə anasına güc gəlir) Bəsdir! Bəsdir! (Güllü aradan çıxıb. Qızından qətiyyənlə gözləmədiyini bu reaksiyaya qarşısında, sanki, təəccüblüdür. Susub. Digərləri bu dəfə Fidanı tuturlar. Hər şey normal vəziyyətə çevrilir.)* Atamı da bu vəziyyətə salan sən sən! Bircə gün belə, onu gülə-gülə qarşılama mısın. Mənim atam mələk kimi adamdır. Yazığı qəzəbləndirib, özündən çıxartdın.

SERAP. Sus, qızım.

İZMİRLİ. Fidan!

DUDU. Heç anaya da belə sözlər demək olar?!

(Güllü sakitcə ağlayır.)

FİDAN. *(Ağlamağa başlayır)* Heç soruşmadı da! Heç demədi ki, hara gedirsən?! *(Təzadən əsəbləşərək)* Atamla görüşdük. Başa düşürsən, atamla! Yıxıb-sürüdüyün atamla! Çıxıb gəlib İstanbula. Sırf sənənlə danışmaq üçün. *(Fidan təzadən, amma səssizcə ağlamağa başlayır. Digərləri təəccüblə susurlar.)*

SERAP. Fidan, amma deyə bilərdin. Anan sənənlə üçün o qədər narahat oldu ki...

DUDU. Hətta özündən də getdi...

İZMİRLİ. Elə bildik ki, öləcək.

NAZAN. *(Yatdığı yerdən)* Özün ana olanda, bunları başa düşürsən.

FİDAN. *(Xeyli pərişan)* Desəm, getməyimə icazə verərdin? Canım atam məni görməmiş Orduya gedəydi?! Bu qədər yolda havayı yerə təpik döymüş olardı?!

SERAP. Fidan, heç olmasa, mənə deyəydin, ya da Zeynəb xanıma. Bir çarə tapardıq.

(Səssizlik)

FİDAN. Kaş ki, deyəydim. Amma ağıma gəlmədi. Səhər zəng elədi ki, gəlmişəm. O qədər sevinmişdim ki, heç nə fikirləşə bilmədim.

(Səssizlik. Bayırdan inadkar siqnal səsi... İzmirli başa düşür ki, əri yenə gəlib.)

DUDU. *(Pəncərədən görünmədən, çölə baxır)* Hə! Səninki yenə gəlib.

İZMİRLİ. *(Bir müddət gözləyir. Elə bil, qərar verib. Ərindən gələn məktubu da götürüb, ayağa qalxır.)* Daha bu işə son qoyaq.

SERAP. Ümid edirəm, aşağı düşmək fikrində deyilsən.

İZMİRLİ. Yox!

DUDU. Yoxsa, barışacaqsan?!

İZMİRLİ. Allah yazıbsa, pozsun! *(Pəncərəyə yaxınlaşır. Tülü çəkərək, özünü göstərir.)* Bu hərflə mənim işim bitib!

SERAP. Neyləmək fikrindəsən? Yalnız bir şey eləməyəsən...

NAZAN. Bu adam hər şeyi riskə alıb. Ehtiyatlı ol!

İZMİRLİ. Daha bu gərginliyə dözə bilməyəcəyəm. Bu iş bu gün qurtaracaq. Rahat olun. Ya elə, ya belə... *(Pəncərəni açır. Qışqıraraq)* Mənə qulaq as! Oxudum! Qərarımı verdim! Daha gözləməyə ehtiyac yoxdur! Mənə yaxşı-yaxşı qulaq as! Evə qayıtmıram! Qərarım qətidir, qayıtmıram! Əlindən gələnə əsirgəmə! Günü elə səhərdən bütün İstanbulu afişalarla doldur! Məni biabır elə! Bunu heç uşaqlarını da fikirləşmədən elə! Həm mənim, həm də onların gələcəklərini məhv elə! Amma bunu da yadımdan çıxartma ki, sabah səni daha burda görməyim! Əgər bura gəlsən, yazdığın bu məktubu prokurorluğa təqdim edəcəyəm. İmzan da var! Şahidlərim də var! Məni təhdir etdiyinə görə, səni həbs edərlər. Elə bilmə ki, həbsdən çıxandan sonra, canın mənim əlimdən qurtaracaq. Səni yüz faiz öldürəcəyəm! Məni başa düşürsən?! Hansı deşiyə girsən, yenə də səni tapıb, öldürəcəyəm! Məni başa düşdün, oğraş? İndi rədd ol get! *(Pəncərənin qarşısından ayrılıb, oturur. Titrəyir.)*

DUDU. *(Pəncərənin qarşısına gəlir)* Yerə çökdü. Dizlərinin üstünə... Nəse deyir. Ağzı dayanmır...

SERAP. Deyəsən, ağlayır.

İZMİRLİ. Şərəfsiz!

DUDU. *(Canlı yayımda olan aparıcı kimi)* Maşına mindi.

(Hərəkətə gələn maşının səs-küyü eşidilir. Siqnal səsi, elə bil ki, ağlayır. Maşının

səsi get-gedə uzaqlaşır.)

DUDU. Getdi.

SERAP. Ümid edirəm ki, pis heç nə olmaz.

İZMİRLİ. Olmaz. Onu tanıyıram.

DUDU. Birdən dediyini eləsə?

İZMİRLİ. Onda da qəbrə uzanar.

SERAP. Olan sənə olacaq. Səni həbs eləyərlər.

İZMİRLİ. Nə olacaqsa, olsun!

SERAP. Uşaqlar da yiyəsiz qalar.

İZMİRLİ. Mütləq bir sahib çıxan olacaq.

SERAP. Sənə, uşaqlar deyirəm. Məni başa düşürsən?

İZMİRLİ. Heç birini istəmirəm, mənim üçün dəyərsizdir. Siz də məni başa düşün. Bu alçağı öldürəcəyəm. Nə olursa-olsun, öldürəcəyəm.

(Hamı susur. Bir müddət susqunluq davam edir. Fidan yerindən qalxır. Güllüyə yaxınlaşır. Əlini öpmək istəyir. Əvvəlcə, Güllü əlini çəkir. Fidan inadla əlini öpmək istəyir. Güllü çox da etiraz etmir. Fidan anasının əllərindən öpür. Əllərini üzünə, gözüünə toxundurur. Güllü qızını qucaqlayır, onu bağrına basır. Ana-qız bir müddət sakitcə gözləyirlər.)

GÜLLÜ. Atan nə dedi?

FİDAN. Dedi ki, sizsiz bacarmıram. Sənə zəng vurmaq istəyib, ehtiyat edib.

GÜLLÜ. Burda ehtiyat edəsi nə var ki?! Gör neçə illik həyat yoldaşıyam...

FİDAN. Qorxub ki, telefonu üzünə bağlayarsan. Bizi aparmağa gəlib.

(Sükut) Sənə zəng eləsin? İstəyirsənsə, indi zəng vurub, xəbər verərəm.

Ana, amma onun üstünə qışqırıb-bağırma... Danışacaqsan? Bax, dərsim

başlayacaq. Ana, atam peşman olub. Dedi ki, bir də heç vaxt olmayacaq.

Ona zəng edim?

(Digərləri başları ilə "zəng elə" mənasında işarə edirlər. Güllü onlara baxır.)

NAZAN. Görürsən, peşman olub.

İZMİRLİ. Ər-arvadın işinə qarışmaq olmaz. Mən qarışmıram.

SERAP. Məncə, sınağa dəyər. Görək, nə deyəcək?!

CƏZAYİR. Başqa səhvi yoxdur ki... Hər kişi edir. Əsas odur ki, bir də eləməsin.

FİDAN. Atam dedi ki, bir də olmayacaq. Zəng edirəm, ana. Amma nə olar, onun qəlbinə qırma, yaxşı?! Evimiz üçün çox darıxmışam. Atam üçün, qardaşlarım üçün...

GÜLLÜ. Zəng elə.

(Fidan atasına zəng edir. Digərləri də maraqla gözləyirlər.)

FİDAN. Ata, anama zəng elə. Bu dəqiqə. Yaxşı. *(Telefonu söndürür. Çarəsizliklə)* Ana, nə olar, onunla yaxşı rəftar elə.

(Güllünün telefonu çalır. Güllü ayağa qalxır. Serapın otağına keçib, telefonu açır. Danışdıqları eşidilmir. Başqaları gözləyərkən)

SERAP. Afərin, Fidan.

DUDU. Qızım, yaxşı yoluna qoydun.

NAZAN. Sən onsuz da ağıllı qızsan.

İZMİRLİ. Dayanın görək. Çaya çatmamış çırmalanmayın.

FİDAN. *(Dua edir)* İnşallah!

DUDU. Yox, əşsi, iş düzəlib.

İZMİRLİ. Yenə də yadınızdən çıxartmayın. Desə də ki, peşmanam, kişilərə inanmaq olmaz. Həmişə öyrəşən qudurandan betərdir. Bu dəfə də bir özbək tapsa, təəccüblənməyin.

CƏZAYİR. Ağzını xeyrə aç!

İZMİRLİ. İnşallah səhv edəmə!

BİRLİKDƏ. İnşallah!

(Həyəcanla gözləyirlər. Hətta Dudu gedib, qapıdan qulaq asır. Digərlərinə eşidilmədiyini işarə edir. Qapı açılır və Güllü görünür. Dudu tez qapının yanından uzaqlaşır.)

GÜLLÜ. *(Bir müddət gözləyir. Sonra)* Sabah səhər bizi aparacaq.

(Hamı sevinir. Fidan xüsusilə sevinir.)

DUDU. Xeyirlisi...

CƏZAYİR. Sevindim.

SERAP. Düzgün qərardır.

İZMİRLİ. Ən azından, yoxlamaq yaxşı olar.

NAZAN. Sabah səhər niyə?

GÜLLÜ. Bu axşam avtobusda yer yoxdur. Olsa da çata bilməzdik... Gərək hazırlaşaq. İki dənə çamadan. Asan deyil.

DUDU. Səhər ola, xeyir ola...

NAZAN. *(Mobil telefonu çalır. Baxır, oxuyur)* Ay aman, ərimdir. *(Qalxıb açır)*

Alo. Sığınacaqdayam. Bir azdan evə gedəcəyəm. Doğrudan? Yaxşı. Nuş olsun, əzizim. Zeynəb xanım gələn kimi evə gələcəyəm. Yaxşı. *(Telefonu söndürür)*

Allah tərəfi, evə gec gələcək. Yeməyə getməlidir. Məni bu vəziyyətdə görməsin. Belə ortalıqda qaldıq. *(Qalxmaq istəyir, bacarmır)*

Fidan, əlimdən tutarsan? *(Fidanın köməyi ilə ayağa qalxır. Kresloda oturur.)*

Çox sağ ol, qızım. Elə bil ki, bir az yaxşılaşmışam. Diş həkiminə gedəndə, diş ağrısı keçər, ha!.. Eynən onun kimi... Axı, evə gedəcəyəm. Deyəsən, ağrım keçir.

DUDU. Hələ də ağrıyır?

NAZAN. Yüngülcə sızlayır. Amma əvvəlkindən yaxşıyam. Dayan, bir yoxlayım... *(Yavaşca yerindən qalxır. Yenə də iki bükülmüşdür. Yavaş-yavaş qalxır. Ağır addımlarla salonda gəzir. Digərləri maraqla tamaşa edirlər.)*

İZMİRLİ. Keçdi.

SERAP. Yenə də ehtiyatlı ol!

NAZAN. Vallah, keçdi. Allah səndən razı olsun, Dudu xanım. Əlin yüngül oldu.

DUDU. *(Lovğalanır)* Əlim yüngüldür. Əslində, bir də ovuşdursam, heç nəyin qalmaz. Üzü aşağı yat. Səni bir də ovuşdurum. İstəyirsən, Fidan ovuşdursun.

NAZAN. Yox, dayan! Nə olar, nə olmaz... Mənə bu qədər bəsdir.

(Qapının zəngi çalınır. Fidan açır. Dəniz gəlib. Əlində bir tort. Bir də bir bağlama var. Fidan əlindəki tortu alıb masaya qoyur. Dəniz kefsizdir.)

DƏNİZ. Salamlar...

SERAP. Tez gəlmisən.

DƏNİZ. Serap xanım, iki saatlıq icazə almışam. Sözümlə üstündə

durdum. Tortunuzu aldım. Dudu xala, bizə çay hazırla...

DUDU. Qızım, hara tələsirsən ki?!

DƏNİZ. Yarım saatdan sonra məni götürəcəklər, Dudu xala. Dostlarım yeməyə aparacaqlar. *(Əlindəki bağlamanı açır. İçindən balaca hədiyyələr çıxarır. Hamısının üstünə orda olanların adlarını yazıb.)* Bacardığım qədər. Bağışlayın. Fidan, bu sənin.

FİDAN. *(Götürür)* Təşəkkür edirəm, Dəniz bacı.

DƏNİZ. Bu da sənin, Dudu xala.

DUDU. Zəhmət çəkmisən, qızım.

DƏNİZ. Çox yaxşılığını görmüşəm. Nə zəhməti... Serap xanım, hər şey üçün minnətdaram. *(Kiçik hədiyyəni verir)*

SERAP. Çox sağ ol, Dəniz. Məni kövrəltədin. Çox nəzakətlisən...

DƏNİZ. O, nə sözdür, Serap xanım. Çox yaxşılığınızı görmüşəm. *(İzmirliyə)* Bu da sənin, bacı...

İZMİRLİ. Çox sağ ol, Dəniz. *(Dənizi öpür)* Zəhmət çəkmisən.

DƏNİZ. *(Güllüyə)* Bu da sənin. Nə isə olub, Güllü xala?

DUDU. Əri sabah məmləkətə aparır.

DƏNİZ. Şad oldum. Xoşbəxt olmalısən, Güllü xala. Getməyə bir evin var.

GÜLLÜ. Görək də... Xeyirlisi...

DƏNİZ. *(Cəzayirə)* Bu da sənin, Cəzayir xala.

CƏZAYİR. *(Götürür, gözləri dolub)* Əziyyət verdim.

DƏNİZ. *(Nazana)* Hər işimizin dalınca qaçdın, Nazan xala. Nə vaxt çətinə düşsək, yanımızda idin. Məndən xatirə qalsın. *(Verir)*

NAZAN. Neylədim ki?! Sizə bir az köməyim dəydisə, nə xoş mənim halıma.

DUDU. Elə deməyin, Nazan xanım. *(Dənizə)* Bax, qızım evindən televizor da gətirdi.

NAZAN. Nə danışırırsınız...

DUDU. Az qalsın, belini şikəst qoyacaqdı...

DƏNİZ. Zeynəb xanım hardadır?

SERAP. Sədr çağırıb.

DƏNİZ. Gələcək, elə deyil?! Onu da görmək istəyirəm. Halallaşmaq istəyirəm.

SERAP. Bir azdan gələr... Halallaşmaq?

DUDU. Harasa gedirsən?

İZMİRLİ. Bir də səni görməyəcəyik?

DƏNİZ. Bu axşam sizdən ayrılıram. Yeməkdən sonra, dostumun evinə gedəcəyəm.

DUDU. Qızım, hara tələsirsən ki?!

SERAP. Dəniz, bir neçə gün də qala bilərsən.

DƏNİZ. Vaxtıdır. Maaşımı da aldım. Artıq həyatımı qaydasına salım. *(Duyğulu, həssaslıqla)* Hamınız mənə kömək elədiniz. Məni küçələrdən xilas etdiniz. Hələ Zeynəb xanımın yaxşılıqları heç unutmayacağam. Məni kompyüter kursuna da göndərdi. İş tapdı. Başımı dik tutmağı öyrətdi. Hamınıza çox şey borcluyam. Allah hamınızdan razı olsun!

SERAP. Bu, bizim işimizdir, Dəniz.

DƏNİZ. *(Saxta təbəssümlə)* Dudu xala, mənə tortundan yedirməmiş yola salacaqsan?!

DUDU. O, nə sözdür?! Bu saat çayı hazırlayıram.

DƏNİZ. Mən də daha geyinib hazırlanım. *(Otağa getmək istəyir)*

SERAP. Dəniz, içərdirə bir qonağımız var. Yatır, səssiz olarsan.

DƏNİZ. Pişik kimi olaram, oyandırmaram.

DUDU. İnşallah maaşın da ürəyincədir...

DƏNİZ. Sən nə danışırısan, Dudu xala?! Hər şeyimə çatacaq... Allah şefimizdən razı olsun. *(Otağa yavaş-yavaş girir, qapını örtür.)*

İZMİRLİ. Beləliklə, bir insanın həyatı xilas oldu.

DUDU. *(Masaya boşqabları düzəndə)* Bu qızın axırı nə olacaqdı?! Baxın, xilas oldu. Bu yaxşılıqlarınızı necə unutmaq olar?! Bundan da gözəl xeyir olar?!

CƏZAYİR. Oruc tutub, namaz qılmamış da insan cənnətlik ola bilər. Allah hamınızdan razı olsun, Nazan xanım.

*(Nazan nə isə demək istəyir. Qapının zəngi çalınır. Fidan açır.
Əvvəlcə, Zeynəb içəri girir.)*

NAZAN. Sədr nə deyirdi?

ZEYNƏB. *(Qapıdan çölə)* Buyur, keç, Xatun xanım.

(Xatun içəri girir. Utancaq və həyəcanlı, narahatdır.)

ZEYNƏB. Keçin, utanmayın. Belə buyurun. *(Gözləri Zılfonu axtarır)* Zılfo yatır?

SERAP. Hələ yatır.

ZEYNƏB. Xatun xala Zılfonun anasıdır. Silvandan durub gəlib. Qızı üçün gəlib.

(Xatun çəkinərək, göstərilən yerdə oturur. Hamı təəccüblə və maraqla Xatuna baxır.)

NAZAN. Xoş gəlmisiniz!

XATUN. Xoş gördük!

SERAP. Xoş gəlmisiniz!

DUDU. Xoş gəldin, qızım!

CƏZAYİR. Səfalar gətirmisən!

İZMİRLİ. Xoş gəldin, xala!

XATUN. Xoş gördük!

DUDU. Xanım, səni qismət gətirib. Dənizin tortundan yeyəcəksən. Dəniz işə başlayıb. Birinci maaşıdır.

ZEYNƏB. Dəniz gəlib?

SERAP. Gəlib. İçəridə yatır. Yeməyə aparacaqlar. Bizə tort gətirib.

ZEYNƏB. Dəniz qədərbilən qızdır. Nə qədər maaş veriblər ki?

SERAP. Soruşmadıq.

DUDU. Yaxşıdır ki, hamımıza hədiyyə də alıb.

ZEYNƏB. Xatun xanım, Zeynəb xanım dərnəkçidir. Evimizə hər cəhətdən kömək edir.

DUDU. Bizim televizor xarab olduğuna görə, bu gün bizə evindən televizor gətirib.

ZEYNƏB. Serap xanım bizim psixoloqumuzdur. Digər yoldaşlarsa burda qalırlar. Xatun xanım pis xəbəri eşidən kimi təyyarə ilə gəlib.

İZMİRLİ. Zılfo üçün çox pis olduq.

DUDU. Gələndə də pərişan idi.

SERAP. Asan deyil. Yanında birini öldürüblər.

ZEYNƏB. Biri dediyin sevdiyi adamdır.

DUDU. Şükür ki, ona heç nə olmayıb.

CƏZAYİR. Hələ yeməyə çörəyi, içməyə suyu var, deməli...

ZEYNƏB. Bir az da yatsın, olar?! Tortumuzu yeyəndən sonra oyadırıq.

XATUN. Harda yatır?

ZEYNƏB. Bu otaqda... Çarpayılar ordadır.

XATUN. Görüm onu.

SERAP. Görün, amma oyandırmayın.

XATUN. Qapının ağzından baxaram, oyandırmaram.

ZEYNƏB. Yaxşı.

(Xatun yerindən qalxır. Zeynəb qapını açır. Xatun içəriyə girmədən qızına baxır. Zeynəb içəridə gördüyü Dənizə çıxması üçün işarə edir.)

ZEYNƏB. *(Xatuna sakitcə)* Bir az da yatsın.

(Zeynəb Xatunun qoluna girərək gətirir. Yerinə oturmağına kömək edir. Qadın aməlli-başlı sarsılmışdır. Səssizlik...)

XATUN. Düzgün hərəkət eləmədi. Adət-ənənəmizi bilirdi. Niyə qaçırdı? Nəticənin belə olacağını bilə-bilə... Bizim oğlan silahı belinə taxıb, İstanbula gələndə, Zılfoya çox zəng elədim. Telefonla əlaqə qurmaq üçün çox əlləşdim, nə faydası var, söndürüb telefonu. Mənim qızım ağılsızdır. Telefonu niyə söndürürsən ki?! Almaniyada yaşayan bacısı da çox zəng edib. Heç olmasa, birimiz onunla əlaqə saxlaya bilsəydik, işlər bu həddə gəlib çatardı?!

SERAP. Kaş ki, oğlunuza mane olardınız...

XATUN. *(Naçar)* Qızım, bu, adət məsələsidir. Kadınların sözü keçmir. Kişiyə çox yalvardım. "Eləməyin" dedim. Nuh dedi, peyğəmbər demədi. Dedi ki, bizdə adam içinə çıxması üz qoymayıb. Zılfordan başqa mənim altı qızım var. Atalarına heç biri etiraz etmədi, qarşı çıxmadı. Kimi məsləhət bildisə, "bəli" deyib, ərə getdilər. Heç biri də peşman olmadı. Çünki nikahda kəramət var. Böyüklər həmişə düzgün fikirləşirlər. Hamısı oğul-uşaq sahibidir. Biz tərəflərdə ata nə dedisə, o olur. Mən də o cür ərə getmişəm. Atamın dediyi iki eləmədim. Amma bu fərqli çıxdı. Dedi, istəmirəm. Bu qaçdığı oğlanı sevib. Ah, dəli qızım!.. Beləliklə də həm özünü, həm də bizi pis vəziyyətə saldı. Qardaşını da qatil elədi. Bunların olacağını fikirləşməliydi. Hələ bu günkü qəzetlərdə yazılanlar... Diyarbəkir Qarpız Gözəli... Hamımızı yerə soxdu... Hamı bizə lağ edirlərmiş kimi, məzələnirlərmiş kimi baxırlar.

(Dəniz sakitcə içəridən çıxır, yenə yavaşca qapını örtür. Geyinib. Olduqca cəzbedicidir. Dodaqlarını həddindən artıq boyayıb, dikdaban geyinib. Görünüşü işə

çixası küçə fahişələri kimidir. Əlindəki hədiyyəni Zeynəbə uzadır.)

ZEYNƏB. Çox sağ ol... Bomba kimi olmusan.

SERAP. Ay səni!..

DUDU. Onsuz da şah idi, indi padşah olmuşan!

İZMİRLİ. Küçəyə tək çıxma, vallah, götürüb qaçarlar.

NAZAN. Sən doğrudan da çox gözəl imişsən, Dəniz. Heyran oldum, heyran oldum!

(Dəniz, sanki, utanıb)

DUDU. Di, tortunu kəs görək...

(Dəniz Dudunun verdiyi bıçağı götürüb, tortu kəsir. Hamı al çalır. Dudu boşqablara tort qoyur. Dəniz boşqabları paylayır. Dudu stəkanlara çay tökdükə, Dəniz hamıya verir.)

ZEYNƏB. Xeyirli olsun, Dəniz. Di, hamıya nuş olsun!

(Sakitcə tortlarını yeyirlər.)

DƏNİZ. *(Zeynəbin yanına keçir. Sakitcə)* Zeynəb xanım, çox yaxşılığını görmüşəm. Yaxşılıqlarını qətiyyən unutmayacağam.

ZEYNƏB. O, nə deməkdir, Dəniz. Bizim vəzifəmizdir. Sənin düzgün həyata qovuşmağın məni də xoşbəxt elədi. Ən çox da sədr sevindi. Mənə maraqlı gəldi, nə qədər maaş verdilər?

DƏNİZ. *(Yalan deyir)* Yaşayışımı rahat təmin edə biləcəyəm, Zeynəb xanım.

ZEYNƏB. *(Şübhələnib)* Nə qədər verdilər, Dəniz?

DƏNİZ. Bərəkəti qaçmasın.

ZEYNƏB. Qızım, desənə...

DƏNİZ. *(Birdən)* İşdən çıxmışam, Zeynəb xanım.

ZEYNƏB. Başa düşmədim. Sən nə danışırısan?

DƏNİZ. Başqa işə girirəm. *(Elə bil ki, hayqırır)* Verdikləri pulla heç kirayə pulumu ödəyə bilməzdim, Zeynəb xanım!

ZEYNƏB. Sən nə danışırısan? Mənə niyə demədin?

DƏNİZ. Neyləyə bilərdiniz ki?!

ZEYNƏB. Sədrə deyərdik. O müdirinlə danışırdı.

DƏNİZ. *(Elə bil, ürəyini boşaldır)* Mən müdirə dedim. Dedim ki, bu pul heç mənim kirayəmə çatmayacaq. Bilirsən, nə dedi? "Sənə evi mən tutum". Qarşılığında isə həftədə bir-iki dəfə gələcəkdi. *(Səssizlik)* Zeynəb xanım, siz əlinizdən gələni elədiniz. Sizə çox şey borcluyam. Amma bu, kifayət deyil. Məni başa düşürsünüz? *(Susur. Az qalır ki, ağlasın)* Bəs eləmir, sizin səyiniz kifayət deyil!

DUDU. Çöldə qışdırsa, içəridə bahar olarmı?!

ZEYNƏB. Ümitsizliyə qapılma, Dəniz. Əlimizdən gələn hər şeyi edəcəyik. *(Dənizin danışmağına mane olur)* Səni başa düşürəm. Nə isə deməyinə ehtiyac yoxdur! O olmayacaq. Araşdıracağıq, qızım. Bir az səbrli ol.

*(Hamı susur. Otağın qapısı açılır və Zılfo görünür. Təəcübə baxır.
Xatun ayağa qalxır.)*

ZEYNƏB. Gəl, Zılfo. Gör kim gəlib?!

*(Zılfo anasını görür. Geri çəkilir. Xatunla Zılfo göz-gözü gəlirlər. Hər şey yavaşladılmış – ağırlaşdırılmış film kimidir. Zılfo anasını qucaqlayır. Xatun da onu. Sanki, Zılfo anasını qoxlayır. Əlini-üzün öpür. Naçar şəkildə göz yaşları axır.
Xatun isə sərtidir. Elə bil ki, ağlamamaq üçün səy göstərir.)*

XATUN. Qızım, bunu niyə elədin? Məni də fikirləşmədin? Belə olacağını bilmirdin? *(Zılfo susub)* Sən mənim qızımsan. *(Köməksiz)* Səni doqquz ay qarnımda gəzdirmişəm. Mən qoymaram ki, sənə kimsə nə isə eləsin. Səhər təyyarəyə minib, birbaşa bura gəldim. İndi səni burdan aparacağam. On səkkiz yaşın olana qədər bəlamı gizlədəcəyəm. Bizi heç kim tapa bilməyəcək. Sonra pasportlarımızı hazırlayıb Almaniyaya uçaacağıq. Çünki məni də sağ qoymayacaqlar. Bacım bizi gözləyir. Hə, di indi geyin. Vaxt itirməyə, tez gedək.

ZEYNƏB. Xatun xanım, niyə belə tələsirsən? Bir gecə burda qalın.

DƏNİZ. Xala, mənim çarpayıda yatarsan.

ZEYNƏB. Sabah gedərsiniz.

XATUN. Yolçu yolunda gərək. Yoxsa, qardaşın buranı tapacaq. Eynən mənim tapdığım kimi. Qəzetlər izini verib. Hə, qızım. Əynini geyin, gedək. Sağ ol sən də, Zeynəb xanım. Bir taksi çağırırsan, daha səndən heç nə

istəmərəm. Hə, Zılfo, daha sən də hazırlaş.

(Zılfo geyinmək üçün içəri gedəndə, Zeynəb də telefonla taksini dayanacağına zəng vurur.)

ZEYNƏB. Salam. Sığınacağına bir taksini göndərə bilərsiniz? Təşəkkür edirəm. Elə indi gözləyirəm. Gələndə, zəngi basın. Aşağı düşəcəklər.

(Hamı gözləyir. Bir müddət sonra, çöldə siqnal səsi eşidilir.)

ZEYNƏB. *(Pəncərədən baxır)* Taksini gəldi.

(Serap otağa girəndə duruxur. Qara çarşabına bürünüb, gözlərində eynəyi və əlində kiçik çantası ilə Zılfo salona girir.)

XATUN. Bu nədir? Bu da təzə çıxıb? Daha çarşab geyinirsən?

ZEYNƏB. Tanınmasın deyə, polislər geyindirib.

XATUN. *(Bir an fikirləşir)* Yaxşı fikirləşiblər. Mən belə, səni tanımazdım. Sağ olun, Zeynəb xanım. Allah bu günü mənə göstərdi. Qızıma qovuşdum. Gözlə, Zılfo. Yolumuz uzundur. Tualaletə də gedim...

(Zeynəb vanna otağını Xatuna göstərir. Xatun vanna otağına girir. İçəri işıqlanır. Tamaşaçılar da vanna otağının içini, Xatunu görürlər. Zılfo ayaq üstə qapının yanında qurbanlıq quzu kimi gözləyir. Hamı sakit dayanıb.)

XATUN. *(Mobil telefonunu çıxardır. Harasa zəng vurur. Bir müddət köməksiz görünür)* Oğlum, ordasan? Taksini görürsən? *(Ağlayırmış kimi)* Əyninə qara çarşab geyinib. Tək düşəcək. *(Telefonu söndürür. Salona çıxır. Gözlərini qaçıraraq)* Zılfo, tək düş. Nə olar, nə olmaz. Yubanmadan taksiniyə min. Dalınca gəlirəm.

ZILFO. Yaxşı. *(Zeynəb və Serapa minnətdarlıqla baxır. Hamısına)* Haqqınızı halal edin. *(Əllərini öpür)*

BİRLİKDƏ. Halal olsun!

DUDU. Neylədik ki?!

ZEYNƏB. Gülə-gülə.

SERAP. Yolun açıq olsun!

DUDU. Su kimi axıb get.
CƏZAYİR. Sağ ol, qızım.
İZMİRLİ. Əl öpənlərin çox olsun!
GÜLLÜ. Allah köməyin olsun!

(Zılfo Fidanı qucaqlayır. Çıxır. Sakitlikdə ancaq Zılfonun uzaqlaşan ayaq səsləri eşidilir. Xatun da qapının yanında. Bir müddət ayaq üstə gözləyirlər. Səssizlik.)

XATUN. Sağlıqla qalın!

*(Xatun çölə yönəldə, ard-arda silah səsləri eşidilir. İçəridəkilər qapıya və pəncərəyə tərəf qaçanda bir fotosəkil kimi donurlar. Səssizlik. Səhnədəki personajlar eyni vəziyyətdə dayananda, silah səsləri getdikcə şaxələnərək, dəyişərək, bomba və pulemyota qədər böyüyür, dözülməz səsə çevrilir.
İşıqlar yavaş-yavaş qaralır.)*

SON

22 Fevral 2010
İstanbul

Tərcümə tarixi:
11 – 16 Avqust 2020
Şəki

Azərbaycan dilinə tərcümə edən:
ELVİN NURİ

